Uc 4782
2°

Biblioteka Jagiellońska
stdr0015268

Uc 4782

DESCRIPTIO

VETERIS ET NOVÆ POLONIÆ CVM DIVISIONE EIVSDEM VETERI ET NOVA.

Adiecta eſt vera & exquiſita Ruſſiæ inferioris deſcriptio, iuxta reuiſsionem Commiſſariorum Regiorum. Et Liuoniæ iuxta Odoporicon exercitus Polonici redeuntis ex Moſchouia.

AVTHOR AD LECTOREM.

Lechia quidnam ſit modo, quæue potentia ſceptri,
Lit. Liu. Rus. et Prus. littora quæue tenet:
Scribunt iam multi, quò mente reuoluere poſſis,
At modo quo cernas dat tibi Sarnicius.

Anno à Ieſu Chriſto nato 1585.

vHs 1125048

Sacra ac ſereniſsima Regia

M. D. domine clementiſsime.

QVEMadmodum à M. veſtra Regia delectus ac deſtinatus fui, vt ſitum inferioris Rußiæ eiusque campeſtria deſolata perluſtrarem & reuiderem, id ſedulò præſtiti & feci. De qua re complura cum Maieſtate veſtra & verbis & ſcriptis egi, monſtrauiq́; omnia quæ videbantur ad hoc propoſitū pertinere. Nunc verò vt magis promererer nouis obſequiis, gratiam M. veſtræ Regiæ, curaui (ſumptibus non parcens) vt hæc in planiore forma luculentius artificioſiusq́; traderentur, adhibita arte Geographica, & præceptis quæ à literatis hac in parte obſeruari ſolent, vt etiam ab eruditis in aliis Regnis cum celebritate & laude Maieſtatis veſtræ legi poßint. Cumq́; ipſe occupatus eßem alijs negocijs arduis, vſus ſum ea in re opera eruditi et de literis benè meriti viri generoſi domini Staniſlai Sarnicij, amici mei non vulgaris, qui etiam notus eſt M. veſtræ. Nā cum aliquot vicibus, libris in lucem editis, nomen et victorias M. veſtræ vt par erat celebraßet: M. veſtra Regia eum pro cliente ſuo accepit, eique ſe benignißimum fore patronum declarauit, promißa ei gratia Regia, vt ex diplomate ei tradito liquet. Hic ergo, luſtrationis meæ typo accepto, effecit, vt non modo Rußiæ, ſed etiam totius regni Maieſtatis veſtræ ſitus, hoc eſt Poloniæ, Lituaniæ, Prußiæ, Liuoniæ, & quæ paucis ante annis de Moſcho M. veſtra recuperauit, exactè deſcriberetur: vt vno quaſi intuitu veluti in tabella à legentibus cerni poßit: quam operam ſpero gratam futuram M. veſtræ, et Reipub. non inutilem, præſertim cum à nemine hactenus iſtud argumentum hoc pacto tractatum ſit. Certè præcipuos olim Reges & Imperatores eiuſmodi ſtudijs mirificè delectatos fuiße, ac ſumptus ad ea promouenda liberalißimè ſuppeditaße ex hiſtorijs conſtat. Cumq́; Regia M. tua, haud poſtremum inter laudatos Reges locum obtineat, non dubium

est,eam quoque pro sua ingenita clementia declaraturam,sibi hunc honestum conatum non displicere, neque in liberalibus studiis promouendis sumptibus parcere.

Datum Warsauiæ primo Kalendas Mar. 1585.

Sacræ ac Serenissimæ Regiæ M. vestræ

Fidelis subditus

Ioannes Sienienius C. L.

Proœmium ad lectorem.

SICVTI theologiæ fundamentum sunt scripta Prophetica & apostolica,medicinæ, Galeni philosophia, ita senatoriæ facultatis subiectũ vt vocant,circa quod versatur est historiæ cognitio, & Reipub. bene gerendæ scientia,quam complexus est Plato & Aristoteles. Fatentur autem viri togati se plurimum iuuari in gubernandis Rebuspub. cognitione historiarum,militares etiam viri non possunt dissimulare eiusdem summam vim esse in castris totaque militia. Denique, vt præclare Cicero dicebat: Ipsa est testis temporum, lux veritatis, magistra vitę,vita memoriæ,adderem ego,parens immortalitatis. Nam ipsa efficit vt morientib. nobis potior nostri pars in terris superuiuat,hoc est, fama bona,immortalitate tincta.Cum igitur vndique sese vtilitates huius diuinæ exercitationis offerant, meritò apud Reges & Principes in precio habetur. Iam si historia grata est cunctis, etiam ea quæ ancillantur historiæ, hoc est chorographia & chronologia meritò gratæ esse debent. Et omnino sicuti Plato neminem admittebat ad suam scholam qui prius non esset versat⁹ in Geometria & Arithmetica: ita meritò illotis manibus dicitur ad historias accedere, cui prius situs locorum,vbi illæ sunt gestæ, & ratio temporum quando nimirum hæ acciderunt, non fuerint cognita. Ideo sicuti commentariis Cæsaris, descriptio Germaniæ & Galliarum est præfixa,ita ego descripturus res Sarmaticas,eiusdem Sarmatiæ typum præmitto,adiuncta supputatione temporũ, vt ita lector locorum & temporum cognitione suffultus, ad cognoscendam hanc historiam, rectius præparatus reddatur, instructiorque ad eam legendam accedat.

DE SITV

DE SITV ET AMBITV VETERIS SARMATIÆ, EIVSQVE DIVISIONE, IVXTA veterum sententiam.

DIuidebant veteres potißimum regiones suas iuxta decursus fluminum, ad quorum ripas degere consueßent, à quibus congregationes & societates hominum tanquam prouincias quasdam appellare,iam dudum consuetudo obtinuerat.Hinc pagorum cognominis origo deducitur. Nam pagus Græcis πῆγη fons dicitur. Et qui ex vno fonte bibere & iumenta sua adaquare solebant,pagani cognominabantur, hoc est societates hominum iustæ magnitudinis quæ ad flumen aliquod & valles cum seruis liberisque pecoribus & adscripticijs adeoque tota suppellectili domestica inhabitatum consederant, & non aliter ac corriuales neceßitudine quadam deuincti, felicia & aduersa perpeti paratißimi erant. Hinc Cæsar in commentarijs vniuersam Heluetiam in quatuor pagos diuidit, cuius appellationis vsus etiamnum ab eis retinetur,aucto tamen numero pagorum. In duodecim enim pagos posterius seculum siue regiones,totam illam Rempub. diuidit. Communi igitur mori & consuetudini illius antiqui seculi innitendo, veteres quoque Sarmatæ & Sueui à fluminibus potioribus & littoribus maris, regionibus suis & prouincijs nomina imponere solebant.Vnde Ostrogotthorum,Tirangitarum,Tißigetarum, & Sueuorum nomina prodierunt. Nam Ostrogotthi populi dicebantur,qui ad Istrum inhabitarunt.Tirangitæ,qui ad Tiram,Tißigetæ ad Tibiscum, Sueui ad Sueuum, & sic de cæteris,sicuti mox ex declaratione inferiori patebit. Noticia autem huius historiæ mirè poterit iuuare lectorem, non modò ad intelligendam hanc quam tradimus modò historiam,sed etiam ad exponendos aliarum gentium rerum gestarum commentarios.

VANDALI *dicebantur populi, qui habitabant ad flumen Vandalum seu Vistulam. De his dicit Ptolomæus quòd maximam partem Sarmatiarum occuparint. Et Procopius similiter eos maxima spacia ad Istulam occupaße affirmat.Vnde & Venedicus sinus à Ptolomæo & alijs autoribus mare ad littus Prutenicum vocitatur, eò quòd gentes eius linguæ illas regiones etiam tum incolebant. Hi verò populi ab alijs Vinidæ, ab alijs Venedi,Veneti & Heneti nuncupantur,voce quidem nonnihil deflexa sed reipsa,vt liquidò mõstrabimus, vna & eadem gens, Vandalica designatur,modò lector iudicium suum paululum suspendat,vsque dum ad finem legendo decurrerit.*

MARCOMANI. *Etsi autem variè se torquent autores nomen Marcomanorum exponentes,tamen liquet hac voce populos illos intelligi qui ad flumen Morauam habitarunt, à quo etiam nomen sibi acquisiuiße,sonus ipse indicat. Huius gentis Rex Marobudus celebratur à scriptoribus. Floruit verò iste Cæsaris Augusti temporibus, æmulus Harminij Ducis,quorum vterque ab initio illorum bellorum pro strenuis defensoribus Germaniæ sese gerebant. Et certè, nisi fata obstitißent, terribiles formidabilesque potentiæ Romanorum fuißent.*

SVEVI *populi qui ad Sueuum quem hodie Sprea nominant,habitarunt. Flumen hoc oritur ex montibus Sudeti duobus milliaribus à Budisino vrbe Venodorum Germanicorum. Hi populi etsi Germanis adnumerantur,tamen cum Sarmatiæ populis ob quandam neceßitudinem sese coniungebant, & commilitabant Sarmatis in pugna Carnutana contra Romanorum Imperatorem Antonium Pium in finibus Boemicis,quo Marobudus, illo tempore Augusti, sedes suas ex Morauia transtulerat: attestante Suetonio in vita Augusti. Et eo tẽpore,eaque occasione linguæ nostræ vsum volunt plerique vsque ad Albis ripas*

A 3 bis ripas

bis ripas translatum fuisse, de qua re vide plura in historia nostra.

GOTTHI *vel Guthones, pagus & prouincia Sarmatica habitantium ad Gutalum flumen (sic enim id Plinius vocat.) Ideo Guthones & Gotthi à Gutalo vocantur. Nunc Odra dicitur. Extendebatur coloniæ eorum Codanum sinum versus ad occidentem & Septemtrionem vbi est Gedanum, quem inquam sinum etiam à Gotthis nominatum esse doctiores & eruditi viri tradunt: Sicut ipsa vox indicat. Sed & Bidgostiam & Gedanum ipsum à Gotthis etymon suum trahere syllabarum ipsa compositio indicat. Nam Bidgostia, habitationem Gotthorum significat. Ad orientem verò progrediendo habitatio eorum extendebatur per montes Sarmaticos vsque ad orientales Gotthos, qui Getæ etiam & Ostrogotthi dicebantur. De his tradit Cornelius Tacitus inquiens: Trans Ligios Guthones regnant. Parebant enim Sarmatis & tributum eis pendebant, vt apertè idem Cornelius tradit. De ijs latius lib. 4. historiæ nostræ.*

VARINI *pagus & populi Sarmatiæ qui ad flumen Vartam citra & vltra Posnaniam habitabant. Quàm autem nomen Varinorum cum nomine Varta sicut Guthonum cum Gutalo conforme sit, nemo non videt. Sic descriptio situs locorum vtriusque gentis cum descriptionibus veterum ne pilo disconuenit. Meminit Varinorum Cornelius Tacitus lib. de moribus Germaniæ: Reudigni, inquit, Varini & Eudoses fluminibus aut syluis muniuntur. Et Chronicon Germanorum, Pomeraniam tenuere Rugij, Auiones, & Varini: sed Varinos expressè dicit Cornelius flumine muniri. Nam Varta flumen cum Prosna speciem insulæ efficit, sic Obra cum eadem Varta.*

AVARINI *populi ad Naruam fluuium quod Istulæ copulatur infra Varsauiam habitabant.. Expositores Cornelij Varmiriam in Prussia à Varinis esse dictam existimant. Differunt ab ijs Auares Vngarorum progenitores.*

CISTOBOCI, *Cistobocas aliquoties Ptolomæus meminit. Et Cornelij Taciti expositores ad Bogum flumen eos collocant, & ab eo denominatos esse scribunt. Nec remota est compositio à Bug Cistoboci: & cisto significat merè vel sincerè Boci id est, ipsissimi. Nec procul eos ab Iglionib. Vilnensibus habitasse tabulæ Ptolomæi monstrant. Plinius autem agnoscit Sarmatas ad Bugi ripas habitasse. Qua de causa eosdem inter Sarmaticas prouincias seu pagos collocamus.*

TIRANGITAE *pagus vel prouincia Sarmatica. Nam Ptolomæus expressè Tirangitas Sarmatas vocat, qui ad Tiram seu Nestrum flumen habitabant. Quod autem à tirare id est trahere arcum voce Italica dictum esse putant quidam, non possum assentiri. Nam ab Ouidio flumen hoc Tiras vocatur, & seculo illo nondum latina lingua in Italicam degenerauerat.*

TISSIGETAS *Ptolomæus populos vocat qui ad flumen hoc habitarunt quem nostri hactenus Tissam similiter appellant. Euincitur igitur inde, nostram linguam in vsu fuisse illis in locis illo adhuc seculo. Neque enim nostrates eam appellationem à Græcis Latinisue hauserunt, sed Latini à nostris.*

OSTROGOTTHI *prouincia Sarmatica seu pagus habitantium ad Istrum & ostia eius, quem hactenus Vistrum Slaui vocant. Expressè autem Ouidius se exulasse dicit apud Sarmatas. Ergo Thomos vrbs nobilis exilio poetæ ad ripam Istri, Sarmatarum colonia fuit, vbi nunc Kilia Achillis nomen resonans. Et Plinius apertè Ostium Istri quod Calostomum vocant Sarmatis tribuit. De hac re latius in historia nostra.*

VISOGOTTOS *quos Ptolomæus Gythones vocat, Cornelius etiam eosdem electrum quod Glassium vocant colligere ad Balticum mare tradit. Proinde commentator præcipuus Cornelij Taciti inquit: Gothini Gottones partes sunt Gotthicæ gentis, quæ latè compleuit latus Balticum, vtramque ripam Istulæ. Et prorsus rectè mihi videntur exponere, & propriè Visogothos, id est Vistulæ Gotthos, sicuti Ostrogotthos Gotthos, qui ad Istrum habitarunt. Nam expositio illa Vuest & Gotth iam confutata locum non habet. Quanquam & Vistulæ Gotthi Septemtrionales quoque sunt & Septemtrionales vel Vuestgotthi possent dici.*

TANAITAE *qui ad Thanaim flumen Sarmatæ incolebant, sic vocabantur. Sicuti & Renisarmatæ à Beroso qui viciniores erant Reno, vide historiam Babylonicam*

CYMBRI *celebratissimi & antiquissimi erant Sarmatæ, qui ad Cymerium Bosphorum vbi nunc est Capha Oczakouia inhabitarunt. Horum volunt esse posteritatem illos nostros Cyrkasios. Homerus de Cymerijs subinde meminit. Meminerunt tandem historici Cymbrorum qui ante Christi aduentum maxima bella in Italia excitarunt. Vnde nomen Cymbricæ Chersonesi: sed vtrum isti ab illis, an illi ab istis orti sunt, dubium hoc discutitur in hac historia.*

PEVCINI *veteres propriè vbi nunc est Smolensko sedes suas habuerunt. Nam Ptolomæus Borystenem ex Peucinis montibus deriuat. Borystenes autem oritur non procul à Smolensko, quam sententiam adiuuat & etymon vocis. Nam πευκὴ pinum Græcis significat præpinguem resinam. Porrò loca illa vbi est Smolensko & Polocko sunt admodum referta pinetis. Quin & Pinsko ad eandem vim denominationis Peucinorum deuenit. Quod autem insula illa quæ in ostijs Danubij, Peucen quoque dicta est, inde reor factum esse, quòd incolas Smolensko, Pinsko, & Przypiecz prono flumine Nepr credibile est delatos fuisse vsque ad illa loca, ibique colonis deductis sedes suas fixisse. Bernhardus Vapouius existimat eam gentem quam hodie Pieczyniegos vocamus, non remotè ab illis locis, esse reliquias veterum Peucinorum. Alij eos qui vocantur Pokucie intelligunt, vtramque autem sententiam & situs loci vicinus, & vis cognominis comprobat. Syrmius Rex Peucinorum qui Alexandri magni temporibus floruit, ijs in locis vbi nunc Besarabia quos Polountios vocant, imperitabat. Nam quia Syrmium vbi illud Concilium postea celebratum fuit adiacet Danubio, itaque haud difficile ei fuit prono flumine prouincias illas quæcunque spectant ad Danubium & ostia eius imperio suo adiicere. Complura ea de re digna consideratione libro secundo attulimus.*

BASTARNAE *Sarmatica prouincia vel pagus in ea parte Poloniæ vbi nunc sunt qui vocantur Podgorij: sed porrigebantur secundum fines Daciæ. Ideo Procopius & alij veteres eos ponunt ad latus Daciæ septemtrionale. Dacia autem propriè fuit vbi nunc est Transyluania. Cui rei & Iouius in sua historia astipulatur.*

LIGII *prouincia Sarmatica inter Viadrum & Boemicos montes quos Vandalicos Dion vocat. Ea nimirum Syllesiæ pars vbi est Legnicium oppidum. Ideo Legnicij etymon à denominatione Ligiorum scriptores Germanici deriuant.*

QVADI. *Positis terminis Marcomanorum ad flumen Morauam, & Ligijs populis infra montes Vandalicos seu Boemicos, vt modo dictum est, quicquid in medio est Quadis est tribuendum, vbi est Nissa & Ducatus Opoliensis. Non assentior quibusdam expositoribus Cornelij Taciti qui etiam locum vbi est Petricouia quò heroes Polonorum ad Comitia veteri instituto confluere solebant in ipso vmbilico Poloniæ Quadis tribuunt. Ita enim Marsignis, Gotthis, Ossis, & Burijs qui Cornelio attestante terga Marcomanorum et Quadorum claudere debebant nihil retro spacij relinqueretur. Affirmant autem Quados, cum Iulio Cæsare aliquando conflixisse, quod forsan contigit tempore Heluetici belli quibus sese certo fœdere copulauerant.*

MARSIGNI *populi Sarmatici sub montibus Sarmaticis.*

SIDONII *hos Ptolomæus ponit vbi est Szidlouia & Szidlouiec. Nec sono vocis admodum discrepat Szidlouia à Sidonijs. Isti cum Desiderio Rege Longobardorum in Italiam ingressi Asidonem vrbem, quæ postea Cosse dicta est, fundauerunt. Deleta hæc fuit successu temporis à Carolo magno cùm eam à Saracenis vindicaret, vt Anius Viterbiensis scriptor Italicus memoriæ prodidit, vbi expressè hoc Polonis tribuit in commentarijs in Berosum.*

OSSII *populi Sarmatici quos Cornelius Tacitus penes Gotthinos ponit, propemodum ad flumen Olsam quod cum flumine Moraua miscetur. Nec remota est vox Olsa & Ossa litera l saltem in s mutata. Est & in finibus Prussiæ Ossa flumen: sed forsan po-*

sterioribus temporibus bellis detrusi erant ad istum angulum Prussiæ.

BVRII: *penes Ossios prouincia Sarmatica. Descriptiones situs loci planè conueniunt cum Varka oppido & Varsauia. Et vox Burij & Varka non variant, nisi litera b, in u vsitatato more conuersa. Ptolomæus sanè in suis tabulis eodem loco eos reponit. Et Cornelij Taciti præcipuus cõmentator hoc idem ijs verbis innuit: Burij, inquit, extremi sunt Sylllesiorum, versus Istulam, & porriguntur Toruniam. Meminit etiam Dion historicus Buriorum in historia Traiani: contra quem vnà cum Dziurpaneo Rege Dacorum arma sustulerant. Latius hæc in historia nostra reperies.*

RVGII *populi: hos inter Viadri & Vistulæ ostia Ptolomæus collocat, vbi est modò Pomerania. Ostensum est autem Gutalum seu Viadrum à Guthonibus seu Gotthis esse dictum, eo quod domini & possessores eius ripæ erant. Cum autem Rugiani inter vtramque gentem Sarmaticam in medio habitarint, crediderim eos ad supplementum eorum pertinere. Affirmant autem commentatores Cornelij Taciti Rigenses in Liuonia ad ostia Rubonis vel Dunæ à Rugijs originem suam ducere, esseque eorum colonias. Odoacer Princeps bellicosus, vastator Italiæ sub tempora Gotthorum ante mille annos dicitur prodijsse ex ea gente. Ideo Dlugosius historiographus Polonorũ Odoacrum Polonum facit. Siquidem & nunc illæ regiones Pomeranicæ obnoxiæ sunt Polonis, antea verò prorsus ditionis Regum Poloniæ erant. Commemoratur tamen in historijs Rugianos vnà cum Gotthis militasse, & Gotthis excedentibus ex Italia, etiam Rugij in eorum castris connumerantur. Grammaticus autem historicus eadem de causa, Cassobios etiam ante aduentum Christi eodem in loco, id est ad littus maris illius Baltici habitasse affirmat. Sunt autem Cassubij gens stirpis Polonicæ.*

SCYRI *etiam prouincia Sarmatica. Nomen credo hæsit in Scyricijs qui sub montibus Carpati vltra Cracouiam habitant. Plinius lib, 4. cap. 13. Scyrorum meminit: Quidam inquit hæc habitari ad Vistulam vsque fluuium à Sarmatis, Venedis, Scyris, Hirris tradunt. Scyros vnà cum Gotthis, etiam ex Italia emigrasse memoriæ proditum est.*

HIRROS *Syradienses crediderim esse.*

CAVCHI *iidem forsan quos Cassubios nostri vocant, aut Cuiauienses.*

PACINACES *ad Borystenem statuunt. Autor supplementi Carionis cum Bossinis eosdem esse putat.*

ERVLLI: *isti quoque ad Istrum habitabant. Primi ij religionem Christianam publicè amplexi sunt inter eas gentes, vt tradit historia Ecclesiastica. De horum leui armatura quædam Iornandes tradit libro de rebus Geticis. Hi Corales ab Ouidio forsan vocantur.*

GEPIDES *pagus Sarmaticus ex stirpe Gotthorum, qui habitarunt ad Visclam flumen, & cognominati sunt hoc nomine à tarditate ingenij & pigritia vt Procopius tradit. Habitarunt olim ad Syrmum in Pannonia. Celebratur Rex Gepidarum Ardarichus cuius opera Athilla Rex Hunnorũ, in multis prælijs vsus est feliciter, sed postea reliquias exercitus Athillæ deleuit. Vbi Scepusium est, ibi sedes eorum statuunt. Sed quod Gepidarum nomen Lituanis quidam recentiorum tribuunt, non video quo pacto id cum sententia veterum quadret. De his latius in ipsa historia. Vbi etiam illa opinio discutitur: an Germani Scepusienses sint reliquiæ stirpis Gepidarum. Et Germani qui degunt in Transsyluania, vtrum sint reliquiæ Gotthicæ stirpis, quemadmodum vult autor supplementi Carionis.*

BESSI: *Bessorum pars hæsit vbi sunt montes Biesczady à Bessis cognominati.*

DVCLEOTAE *adhuc oppidum est ad radices montium Sarmaticorum de nomine illorum Ducla dictum.*

BICEN *ipsissimi Sarmatæ erant ad Meothiden, sed colonias eorum transportatas esse metu bellorum in illud territorium vbi est Biecz. Et nomina Bicen & Biecz sunt sibi cognata.*

IAZYGES: *Ptolomæus triplices gentes in Sarmatia ponit: maximas, minores & mediocres. Inter medias autem Iazygas recenset. Expressè autem Sarmatas vocat Iazygas illos qui Euxinum versus porrigebantur. Nomen Iazygum significat iugum vel par boum, ab ιος ζυγόρ id est tantùm par boum. Videmus enim hactenus, Podlasios vbi eorum præcipuæ sedes erant, tam facilem agriculturam habere, vt colonus vnico iugo boum contentus sit ad exercendum commodè agellum suum. Fuerunt alij Iazyges Metanastæ dicti, eò quòd vnà cum familijs superatis montibus Carpacijs ad Tibiscum vbi nunc Vngaria est commigrarant, ibique sedes suas fixerant. Horum reliquias adhuc extare audio, & loquuntur corrupto sermone Slauonico seu Sarmatico. Et vocantnr etiam ab accolis Iazuinges.*

ASCAVLES *hîc alicubi vbi est Sochaczouium, Louicium ad flumen Bzura reponuntur. Dicuntur autem Ascaulistæ illi agrestes qui tibias cum sacco inflare solent. Musicorum genus vile. Forsan quod locus ille multos tales alebat, quod etiamnum non insolens est in illa prouincia. Et Ptolomæus sæpè agnomina & prænomina loco propriorum nominum ponit, vt Iazyges, Agatyrsi, Ichtiophagi & Anartophracti &c.*

ANARTOPHRACTI *id est inopia panis laborantes. Nam α est priuatiua particula & ἄρτος panem denotat. Et verisimile est. Nam inhabitabant illud solum lapidosum arenosumque quod est inter Podlasios Iazygas, & Istulam. Admodum sterilis est illa prouincia.*

LVTII *reponuntur vbi oppidum non ignobile Lutomirsko. Et sonus vocis cognatus est cognomini oppidi.*

BVRGIONES *ferè reponuntur vbi est Lublinum, ab ijs Burgandiones ortos esse volunt gentem bellicosam qui copulati Vandalis, Gallis, superioribusque Germanis mouerunt bella atrocia.*

ANTAE *natione Slauones erant, sed cum Romanis contra suos sentiebant, ideo Antæ, id est contrarij vocabantur.*

BORVSCI *qui & Carbones, primo Septemtrionem incoluerunt, vicini Moschis, tandem ad sinum Balticum progressi consederunt, vbi est ab eis dicta Borussia. Non desunt qui eos ex Asia huc commigrasse dicant. Notum est in historijs nomen Prussiæ Regis Bytiniæ.*

RVSSI & ROXOLANI *vicini erant Boruscis.*

HERMVNDVRI *ad montes Boemicos ex quibus Albis oritur. Sed Dubrauius scriptor Boemorum lib. 1. conuincit errati Cornelium Tacitum ea in re.*

SVDINI *in Prussia reponuntur. Ferunt autem eam regionem opulentissimam fuisse, sed iam deletam propemodum ad internecionem à Cruciferis ordinis Theutonici. Iamque maximas syluas enatas vbi olim degebant.*

SCANDIA *de hac insula multa à multis inter veteres autores referũtur. Ideo malo de ea aliorum sententias referre, quàm meum iudicium alijs obtrudere. Iosephus Meletius in Venetorum editione Ptolomæi, in tabula nona Europæ. Hæ inquit, regiones: id est Prussia, Liuonia, Lithuania, &c. in tabula Sarmatiæ Europeæ ab antiquis (id est historicis & Geographis) numerabãtur (nota). Et videtur hæc narratio firmo niti fundamento. Nam si in mari Sarmatico innatãt & ab eo cinguntur, necessariò & ipsæ ad Sarmatias pertinent. Glareanus verò in Geographicis: Dothlandia insula, Scania insula, quam hodie Solandiam vocant, at Plinius inquit lib. 4. cap. 14. Scandinauiam vocasse videtur, aut saltem vicinam Daniam. Ait enim ab incolis nominari alterum mundum. De Dania autem sic idem autor: Daciam Transsyluaniam vocant. Est autem longè alia ab ea quam non rectè hodie Daciam vocant cùm sit Dania appellanda, vulgò Dan marckt ad Cymbricam Chersonesum. Meletius verò: Dania sic dicta à Dano Rege. Gotthlandia quasi bona terra, Scholandia, id est, amæna terra, Northuegia, id est Septemtrionalis terra, Findlandia, id est pulcherrima terra, Glorandia, id est virens terra, Istlandia, id est glacialis terra. Hæc*

ra. Hæc habentur in charta Hydrographica. Tile Scandiæ insularum vltima, Septemtrionem eundo, à veteribus Poetis & scriptoribus vocatur. Et Polonico sermone Tile significat vltimum vel eatenus, quia vltima terrarum credebatur.

ROMANI *sicuti de regionibus Orientis, ita de istis Septemtrionalibus insulis mirabiles fabulas sparserunt in vulgus. Inter quos Cornelius Tacitus ita propinquas dicit cœlo, vt ibi iam poßint solis labores exaudiri, & stridores rotarum eius. Formas Deorum istic videri, homines monstrosi aspectus, & lapides gemmasque preciosas. Hoc verò eo consilio faciebant, vt inde gloriolam apud suum vulgus aucuparentur, se nimirum deuicta ac debellata Germania, adeptos tales terras, quæ iam veluti suburbium cœli viderentur, ob talia & tanta miracula.*

DE LIMITIBVS VETERIS SARMATIÆ.

Addam hìc descriptionem finium Sarmatiæ, iuxta seriem temporum, incipiens à temporibus Augusti Cæsaris.

10. *Sub aduentum saluatoris.* FLorus lib. 4. cap. 12. scribit Augustum cum legatis Sarmatarum Getarumque pacem sanxisse, fœdusque percussisse iis conditionibus, ne ripam Danubii transcenderent. Ideo ad Lucullum literas scripsit, vt aduersus Sarmatas ripam tantùm Istri tueretur. Huic sententiæ suffragatur Ouidius. Nam Lucullum laudans inquit: Hoc duce ripa Istri tuta fuit. Porrò occidentalis limes fuit Albis flumen. Nam Strabo & Suetonius apertè dicunt Romanos occupata Germania Albim noluisse trãscendere. Imò Sueuos qui illa loca occuparant, Cæsares transtulerunt ex iis regionibus, ne præberent ansam belli cum Sarmatis.

110. Traiani & Adriani temporibus, pontis in Danubio ad Nicopolim erectio, indicat Romanos Danubio imperium suum in Europa finire voluisse, sicuti Euphrate ab ortu & Nilo à meridie.

163. Bellum Sarmatarum Aurelii Antonii cum Sarmatis & Squadis ad fines Boemiæ, & stationes legionum Romanarum, autorum scriptis concelebratæ, indicant qui fuerint tunc fines eorum pro quibus dimicatum est.

247. Dion Seueri temporibus historiam suam scribens, dicit Albim flumen oriri ex montib. Vandalicis siue Boemicis qui & Sudeti vocantur. Vandalos autem fuisse populos natione Slauos viginti argumentis probatur à nobis lib. 4. Annalium.

383. Temporibus Theodosii cum lites non paruæ motæ fuissent de finibus inter nostras gentes & Germaniæ Duces, exercitus Saxonici & Turyngici collocati erãt inter Albim & Viadrum ad tuendos limites & arcendas gentes Sarmaticas.

810. Caroli Magni temporibus affirmante Blondo, Crantio, Bonifinio, Einhardo

finio, Einhardo ad Albim flumen præsidia contra Sorabienses collocata fuere. Et hactenus Sorabi & Vandali incolunt illas regiones ad Albim qui nostra lingua vtuntur.

Otthonis Tertii temporibus Boleslaus Chobri Rex Poloniȩ 1000.
Herculem imitatus, pro gadibus iniecerat tres columnas ad confluentem Albis & Salæ. Adhæc institutio Marchionatus Saxoniæ indicat metas limitum istic tunc fuisse. Nam Brandeburgensis postea prolatis in Septemtrionem Germaniæ finibus institutus fuit.

Henrici Tertii temporibus inceptum fuit à Criuousto Rege 1103.
bellum ad fines Boemicos & finitum in campo Canino ad Wratislauiam. Cum Boemis enim Poloni tum limites habuerunt ab illa parte, non cum Imperio.

Circa tempora Henrici Septimi diuulsæ Poloniæ vires ob 1300.
dißidia Ducum Boleslaidarum, ansam præbuerunt vicinis Regibus & Principibus attrectandi fines eorum. Vnde consequutum est vt vndique accisis finibus limites Poloniæ intra octo cruces hæserint, quas scriptores nostri ita consignant. Prima ad Pakosc, quæ nos à Pomerania diuidit. 2. ad Pys à Prussia. 3. ad Zebrovv à Lituania. 4. ad Podhaice ab Orientali Russia. 5. ad Chotim à Valachia. 6. ad Scepusium à vicina ei Vngaria. 7. à Sicovv à Sylesia. 8. à Zbasin à Marchia. Hæ cruces à nobis in typo Sarmatiarum apertius rubro expressæ sunt.

Hæc ita iam admitti possent de vetustioribus limitibus, nisi *Dißidium inter sequaces Ptolomæi et Cornelij.*
dissidium illud Ptolomæistarum & Cornelistarum obstaret. Nam sequaces Ptolomæi adducunt autoritatem ex eo scriptore vbi dicit: Germaniam terminari ab ortu Istula tenus. Vnde Glareanus non postremus Geographorum deceptus, ante triginta annos scribens, Germaniam veterem hìc statuit, ad eaq; absurda deuenit, vt diceret: Germaniæ inquit non postrema pars sub victoriosissimo Principe Sigismundo Rege Poloniæ degit, Poloniam ipsam intelligens. Hunc sequutus D. Cromerus adhuc clarius eadem absurda amplificat, affirmans hìc vbi est minor maiorque Polonia ante Constantinum Magnum Germanos habitasse, qui error à me lib. 5. est abundè confutatus.

Nam Cornelius Tacitus homo Italus, cui melius quàm Ptolomæo Alexandrino res Sarmaticæ notæ erant, vicinior enim istis regionibus fuit: hic inquam author ex professo Germaniæ statum describens non ausus est dicere Germaniam à Sarmatia Istula diuidi: vt Ptolomæus dixit, sed inquit: Germaniã diuidunt montes Sarmatici & mutuus metus. Forsan enim tum ab vtraq; gente ita infestis animis de limitibus decertabatur, vt neutra pars libera à metu &

metu & formidine ſemper hoſtem ſibi collo imminere cum ferro & igne putaret. Et apertè addit quod illo ipſo tempore Sarmatæ tributum imponebant Gotthinis populis,quo eis liceret in regionib⁹ Sarmaticis quæ ad Boemiã vergunt,vbi eſt Opaua,montes Tarnouienſes,metalla fodicare & conficere.Vocanturque illa loca à Ptolomæo Sydirorichiæ.

Nec difficile obſeruatu vndenam Ptolomæo hic error obrepſerit. Nam iuxta dictum: Dato vno inconuenienti cætera inconuenientia ſequuntur.Quia in tabula deſcriptionis Germaniæ Iſtulam vſque ex montibus Boemicis deducit, ideo in limitibus ſanciendis errorem cõmiſit.Et regiones quidẽ à Sarmatis poſſeſſas eis non adimit,ſed profluenta Iſtulæ aliunde & alíorſum deriuans poſteritati materiam erroris grauiſsimi reliquit. Non deſunt enim etiam ex noſtris qui populos noſtros in ſuſpicionem apud vicinas gentes adducant ac ſi has terras,non vt patriam tanquam legitimi poſſeſſores inhabitarent, ſed quod aliunde venientes in alienas poſſeſsiones inuolarint. Cum pro fundamento Geographico inconuulſibili ſemper accipiendum ſit illud à me toties repetitum pronunciatum: Quicquid eſt inter duo maria Sarmatica Euxinum,inquam Balticumq; mare & montes Sarmaticos,id Sarmatię nomine cẽſeri debere.Sic Sarmatia Aſiatica cum Europea contigua & confinis ſemper fuit etiam Glareano atteſtante flumine Tanai tantùm eos diſtinguente. Nota ſunt etiam vetuſta nomina vrbium in vicina Germania: Lubecum, Roſtokium, Starogardum, Zgorelecium ſeu Brandeburgum, quæ prorſus ſonum reddunt linguæ Polonicæ. Sic montium Sarmaticorum parte ab altera:Koſsice,Liſska,Sklane,Tarnaua, Tokai,Igniecz,quæ in memoriam reuocant,qui olim poſſeſsores fuerint priſcis temporibus illarum regionum. Sedde iſtis latius in ipſo opere Annalium.

Ouidius Ponticum mare Sarmaticum vocat. Mare autem quod Daniã & Viſimiriam alluit, Sarmaticus Oceanus à Ptolomeo nominatur. Sarmatæ autem populi erant, quicunq; lingua noſtra vtuntur Slauonica,licet Veneti interdum eis admiſcebantur.

INDEX

INDEX TABVLÆ SARMATIARVM SIMVL QVE VRBIVM, MONTIVM, FLVVIORVM, SYLVARVM, SOLItudinum, & aliorum nobilium locorum, quorum ſitum & diſtantiam,ſumpto numero longitudinis & latitudinis,& filo à numero ad numerum inſtar crucis ad latera tabulæ ducto, & ritè applicato,interſectio indicabit.

A

	Latitudo gradus.	*minuta.*	*Longitudo. gradus.*	*minuta.*
Alla flu.	51.	1.	43.	4.
Angeburg	55.	5.	44.	1.
Allenburg	55.	5.	44.	4.
Allenſtein	54.	11.	58.	8.

B

Latitudo. Longitudo.

Balice 50. 10. 41. 16. quarto lapide à Cracouia, ſeu vno milliari Polonico. Villa in qua ſuperbo ſumptu aula extructa è longinquo cernitur. Opus inter miracula reponendum. Eſtque locus natalis Bonerorum gentis ſpectatæ nobilitatis, & optimè meritæ de Repub.Polonorum. Inſigne gentis,eſt liliorum flos vulgò Hiberida dictum.Sunt enim ve lutidearmes (permitte me ſic loqui) regno Galliarũ. Nunc eſt poſſeſſor pagi Magnificus D. Nicolaus Firley Caſtel. Biecenſi. paternarum & maternarum virtutum ipſiſsima imago.

Betigola	56.	10.	47.	6.
Berſari	56.	8.	44.	4.
Balde	55.		40.	4.
Butau	55.	2.	43.	3.

Brunsberg 55. 6.43.3.quę & Varmia dicitur,ſita eſt ad flu. Paſſaria.
Brodnica 54. 43. hæc Germanicè Strasborg dicitur.
Bidgoſtia 54. 2.53. 10. Ad cõfluentem flumen Brda cum Iſtula. A Wladiſlauia ſex milliaribus diſtat.

Brzeg 51. 12. 39. 10. Vrbs ducalis & colonia Polonorum: ſed & ii qui nunc ſuperſunt Principes, de ſtirpe Piaſtonum Polonicorum Regum deſcendere dicuntur.

B Brda flu.

Brda flu.	54.	2.	41.	5.
Bresburg	54.	5.	41.	5.
Brandeburg	55.	8.	53.	6.
Bolo flu.	54.	2.	41.	
Bratim	54.	4.	43.	3.
Berezina	55.		51.	1.

Borissouo 56. 55. ad flumen Borysthenem oppidum est. Existimant autem quidam ab hoc oppido flumen etiam Borysthenem nuncupari. Oppidum autem cōditum fuit à Borisso quodam duce Russorum. Nec rarò contingit flumina ab oppidorum nominibus dici: vt Odra flu. ab oppidi denominatione dictum esse tradunt. Ad hoc oppidum vsque Borissouo Moschus fines suos extendi affirmat, contra Lituania Olgerum ducem fines magni ducatus protelasse vsque ad Mozaisko constanter asseuerat.

BZVRA flu. 53. 6. 42. 8. infra Louicium, vbi sunt nobiles bisontum venationes, locus ille & sylua vocatur Viskitki.

Brzeziny 53. 42. Oppidum amplissimum egregiis artificibus refertum. Et est domicilium spectatæ nobilitatis Lassociorum.

BVG flu. 53. 6. 43. 8. Commentatores Cornelii Taciti populos veteres Cistobocas ab hoc flumine Bug dictos esse tradunt, eò quòd isthic sedes patrias habuisse feruntur. Et vox cognominis Cistobocorum non dissonat à denominatione Bug.

Brzescie 53. 8. 47. 7. Ciuitas populosa ad confluentem Bug & Muchauiec in ipso triangulo, triquetram figuram efficiens.

BVCZAC 49. 10. 48. 6. vetustæ & claræ gentis colonia Buczaciorum. In ditione horum ferunt inueniri venas auri, quæ veluti ramenta scintillant in aqua riui ex rupe altius scaturientis. Hæc postea ab agrestibus excipiebantur percolabanturque, ac ita massa conficiendo auro apta reddebatur, sed multa ignauia quadam negliguntur. Laudatur etiam ab equis generosis quos magna vbertate greges numerosi quotannis producunt ipsis: vnde in Prouerbium abiit: equus Buczaciorum gregis.

Bielsko	53.	6.	47.	8.
Barycz	52.	8.	39.	10.
Boleslavviecz	52.	2.	40.	12.
Bretnicza	52.	9.	40.	2.

Bochotnica 52. 9. 40. 12. domicilium claræ gentis Samboreciorum.

Bochotnica 52. 9. 40. 12. est arx murata. Hæc potest vocari antiquitas. Nam muri eius vetustate conquassati ruinam minantur: propediem collapsura videtur.

Borouiec	52.	6.	45.	11.
Bielany	52.	7.	44.	7.
Bodzecin	51.		44.	8.
Belzyce	51.	12.	46.	2.
Bychaua	51.	10.	48.	3.
Boboua	50.	6.	44.	1.

Biecz 50. 6. 44. 1. Meminit Ptolomæus & alii vetustiores prouinciæ Sarmaticæ quæ dicebatur Bicen. Sita fuit ad Euxinum pontum: sed credibile est colonias inde ad eum locum translatas fuisse. Hanc præterfluit flumen dictum Ropa ex cuius spuma sulfur conficitur.

Beskidim 49. 44. Beskit vel Bieschadi ab incolis vocatur. Mons est nobilis vltra Humienno ex quo flumen Tiras oritur. Memineruntq́; veteres eò loci Bessorum populorum.

Braclavv 50. 10. 52. 8. Arx in qua semper præsidium firmissimum expeditum asseruatur. Vocatur vrbs illa Sancti Petri, eò quòd imagine diui Petri Apostoli pro insignibus vtitur.

Balaklei 50. 2. 52. Arcis vestigia in loco percōmodo. Czapczaklei verò est fluminis nomen.

BOCHNA 50. 11. 43. 5. Salisfodinæ præstantissimæ quarum sal ideo sali Russico præfertur & marino quod plus terrestreitatis in se habet, ac propterea magis solidum & magis salsum est. Multi autem ex viris literatis & etiam illustribus admiratione ducti, demittebant se in illum abyssum salisfodinarum. Et reuera est res stuporis plena videre illas profunditates & veluti centrum terræ. Inuentum salem eò locorum, acceptum referunt Kunegundi Boleslai Pudici Regis coniugi fœminæ sanctæ. Anno salutis 1251. Et quia Vngara fuit, vulgò creditum est, & passim iactatum reginam illam sal illud minerale ex Vngaria in Poloniam transtulisse, secumque aduexisse.

BIALOGROD 48. 10. 52. 8. Theodosia dicta veteribus. Hanc ad ostia Borysthenis Iouius ponit, sed erroneam eius opinionem D. Cromerus confutat. Præterit verò Bialogrodum via trita & celebris quæ ducit Oczakouiam. Hac Turcici & Scythici negociatores potissimum commeant quos illi lingua sua Carabanos vocant. Quando igitur nostri aliqua mancipia intercipere conantur, vt ex eis discant quid nam hostis machinetur modò, quidue in Turcia Scythiaue geratur, tunc ad eam vsq; viam genus quoddam militum leuissimæ armaturæ velitationibus aptum, quos Kozakios vocant, progreditur, ac ita ex prætereuntibus rapiunt quos possunt, & ad præfectos suos citato & festinanti cursu reducunt, sæpius tamen

us tamen retro ceruice inflexa proſpectantes ne quis eorum veſtigia ſignet, & vrgẽdo capiti eorum inuehat. Nam non rarò alea ſecus cadit quàm optaſſent,& ſæpe ex captiuante fit captiuus. Et interrogati cur ita temerè dubio Marti ſe exponant, reſponſare ſolent: Benè eſt, ſi inquit, nihil inde vtilitatis percepero, niſi quod iuuenilem ætatẽ meam eo pacto conſolabor contentaueroq́; ſatis eſt,iuuat. At contentatio illa qualis futura ſit,ſi interim ad manus Scythicas deueneris, nemo eſt qui ignorat. Fuit quondam Bialogrodum emporium celebre & obuium noſtris hominibus. Nam temporib. Cazimiri Cyprum vſq; demeabant naues onerarias tritico Podolico plenas. Nunc tantùm ſcandulæ prono flumine ad barbaros demeare Bialogrodum ſolent, idq́; non ſine graui diſcrimine vitæ.

Balneum Vitoudi 50. 55. 6. Nunc fons tantùm amænus vbi miles ſtatiua habere & corpus reficere ſolet. Adeſt & Oartorium ibi gentile dirutum.

Pons Vitoudi 50. 55. non procul à Balneo.

Brzoſtek	50.	6.	44.	4.		
Brzozovv	50.	3.	45.	2.		
Belz	50.	3.	45.	2.	Præfectura	Regia
Busko	50.	11.	47.	6.	Præfectura	
Bukacz	49.	7.	44.	2.		
Bebek	40.	11.	47.	3.		
Baden	45.	3.	44.	1.		
Berſtani	45.	3.	47.	8.		

Bardenland. 51. 43. Crux picta confinium ſignificat,lapideam eſſe audio crucem, & eminet ex aqua.

Brozylovv 52. 54. ad Boryſtenẽ inter Coroſzczycovv & Kiovv.

BAR 50. 50. Arx munitiſsima ob memoriam Parii patriæ dulcis à Regina Poloniæ Sforcia Bona, in ipſo aditu Scythiæ excitata.Semper ibi præſidium forte imponitur, & præfectus datur vir exploratæ virtutis. Nunc præfecturam illam adminiſtrat ſumma cum laude Nicolaus Bucacius.

Baſylea Ruſsiæ 50. 40. à Baſylio Duce Oſtroueciorum fundata. Floruit is noſtra ætate. Fuitq́; filius illius Conſtantini bellatoris.

Bacota 50. 6. 50. 6.

BVH flu. 50. 52. Axiacum veteres dixêre, quidam Hyppanim eſſe volunt, innixi vt aiunt, Herodoti ſententiæ, ſed refragante Ptolomæo qui Hyppanim collocat cis Boryſtenem Tauricam & Meotiden verſus. Oritur paulò ſupra Miedziboz & paulò infra collem dictum Zbornamogila. Alluit Chmielnik Vinnicam Brac

lavv, &

lavv, & poſtea incitatus curſu per campos Vroczıſka decurrit: Kuczman pontem Vitoudi, tandem ditatus per vaſtam camporum ſolitudinem ad Euxinum Põtum amplo gurgite deuoluitur. Et rectè reprehenditur à Magnifico viro Ioanne Sienienio Caſtellano Leopolienſi error quorundam noſtræ ætatis Chorographorum, qui Bohum hunc incidere in Boryſtenem finxerunt. Cum quatuor milliaribus ab hoſtio Boryſtenis in Limenium ſinum Euxini ſeſe abſcondat. Quod autem flumina iſta Buh,& Bozek veteres vocarunt,forſan quia pro diis amnes priſci homines coluerunt quum gentes eſſent.

Bialacerkievv 51. 53. ad flumen Ros, à Kiouia 15. milliaribus, vel paulò vlterius. Sæpe huc Scythæ viſuntur, vt canes ſpectantes in culinam.Ruſsica milliaria ſunt lõgè maiora quàm Polonica.Ideo non mirere ſi quantitas circino hic non reſpondet vbique.

Brod Bazarabski, vide Oſtrokol.

Bozek flu. 50. 6. 49. 6. Inter confluentem Buch & Bozek veluti Meſopotamia ſedet Miedzyboz,vt etymon ipſum vrbis indicat.

C

Latitudo. Longitudo.

CRACOVIA 50. 10. 42. 9. olim Carodunum iuxta Ptolomæum dicta. Regia eſt Poloniæ ad confluentem Iſtulæ & Rudauę. Et verè Regia. Nam ſiue loci ſpectes ſitum, ſiue hominum frequentiam diuerſarum gentium,ſiue omnium rerum affluentiam,ſiue ædificiorum magnificentiam, tanta reperiuntur omnia, vt meritò naturam totam vim ſuam in eum locum effudiſſe putes. Ibi eſt ſedes Epiſcopalis,ibi Academia celeberrima,argentifodinæ,ſalifodinæ, plumbaria,territoria fertiliſsima,arces in vicinia muratæ frequentes patent. Superius Zatorium lacubus & copia piſcium affluens, inferius Nepolomicium abundans pingui ferina, ex montibus etiam Sarmaticis qui vrbi impendere videntur, varia genera auium afferũt aucupes. Demeationes quoq; nauium mercenariarum ſurſum deorſumq́ue cum ſale,ære,plumbo,frumento,vino, cera, vſq; ad mare vſitatæ ſunt Cracouienſibus.Adhærent etiam vrbi alia oppida: Clepardia à Septemtrione,Cazimiria ab Orientali plaga.Ac vt breuius dicam,nullam iam vrbem pergendo Septemtrionem & Orientem Borealem reperies tam auguſtam quæ eius ſplendori & magnificentiæ conferri queat. Huius figuram alii teſtudini muſicali, alii aquilæ expanſarum alarum, quod eſt inſigne Regni comparant,ad eum nempe modum:vt arx caput alitis referat,ſuburbia autem vtrinque adhærentia alis expanſis & caudæ diſcuneatæ, conferantur.

CZARNKOVV 53. 11. 39. 11. antiquiſsimum & ſpectabile domicilium & ſedes quōdam ducalis gētis Czarnkouiorum. Hi primi inter heroes Polonorum erant, qui Chriſto nomina ſua dederunt. Cuius rei inſigne vittam baptiſmalem hactenus gerunt. De qua re complura leguntur in hiſtria noſtra. Vide & infra titulo Oſtrorog.

Camenum 1. 55. 2.
Coſzelin 39. 4. 55. 2.
Cinteri 53. 6. 43. 6.
Creuesb 55. 7. 43. 9.
Curiſchafe 55. 45.

Cornand 54. 5. 43. Locus nobilitatus pugna celebri quadam, in qua ita obſtinatè à Polonis pugnatum eſt contra Cruciferos, vt feſsis ter ſpacium reſpirandi daretur, quod frid Germanicè vocatur, & ter ad manus redirent, donec hoſtis armis oppreſſus victum ſe fateretur. Noſtri bellum illud Coronouienſe vocant. Vide D. Cromerum lib. 17.

Culſmer 54. 4. 42. 5.
Ciechanovv 54. 2. 44. 5.
Cultri 54. 7. 49. 7.
Croue 55. 8. 50.
Croſne 50. 44.

CAMIENIEC 49. 6. 49 4. arx munitiſsima Valachiam verſus, quæ ob id quod natura loci mirabiliter ſit munita rupibus præaltis & flumine Smetricz, ſolius Dei manu ædificata eſſe ab incolis prædicatur. De hac tamen ita ſcriptum eſt:

Quamuis altis cincta eſt Camenecia muris,
Si tamen inſpicias huic multa deeſſe videbis.

CZIZOVV 51. 1. 44. 10. arx murata, elegans ſpectatæ proſapiæ Czizouiorum.

Chodecz 55. 40. 7.
Camiensko 52. 4. 41. 2.

Cameniec alia arx murata firma & pulchra medio milliari à Croſno.

CZESTOCHOVIA 53. 8. 41. 8. locus celebris frequenti hominum concurſu religionis ergò. Simile aliquid Compoſtelæ Italicæ.

Craſnik 51. 6. 45. 2.

Checiny 51. 9. 43. 6. Præfectura nobilis & arx murata in arduo colle. Ibidem ærisfodinæ vetuſtate neglectæ, lapis tamen Aeſurides vel color conficitur.

Curovv 55. 5. 45. 2.
Czeſsin 50. 7. 41. 6.

Caczibei 48. 55. arx vetuſtate deſtructa, ad littus Ouidii lacus. Eratq; Polonorum emporium celebre, vbi ſal deponebatur marinum. Veteres meminêre huius portus ad Euxinum. Plinius vocat Cathizos pomiliones. Vetuſtas enim credidit homunciones breui ſtatura eo loci belligerare cum gruibus, eaque ſcriptis mandarunt.

Chelma 54. 8. 42. 8. In Pruſsia eſt ciuitas, creditur eſſe omnium antiquiſsima. Vnde ius Chelmenſe ſeu Culmenſe. Laudatur dimenſio vrbis illius quòd plateas ferè ad perpendiculum gnomonis rectiſsimas habeat, & turres ita concinnè diſpoſitas vt turris turri, porta portæ ferè diametraliter opponatur, vt è regione vir virum ex feneſtra vnius in feneſtra alterius proſpicere queat.

Caſſouia 49. 11. 46. 6. vrbs Vngariæ munitiſsima & paries fortiſsimus quo ſuſtinetur impetus & inundatio Turcorum. Sed apparet fuiſſe coloniam Slauorum. Quia ſita eſt inter montes qui ad Sarmatiam pertinebant & Sarmatici vocantur. Denique & nomen Caſſouiæ Slauonicæ linguæ olet ſonum.

CALISZ 52. 8. 41. 3. Ptolomæus expreſsè meminit eodem in loco Calis. Eſt ergo hæc vrbs numeranda inter antiquiſsima municipia Sarmatarum. Nam Ptolomæus vixit ferè centum annis ab aduentu Chriſti domini poſt tempora Traiani Imperatoris.

Comarno 49. 11. 46. 6.
Cozibele 49. 5. 47. 7.
Czeruone 40. 5. 46. 6.
Cleuan 51. 10. 48. 5.

Chmielnik 51. 2. 50. 6. Propugnaculum contra Scythas Bohum verſus. Adminiſtrat nunc præfecturā illam ſumma cum laude Iacobus Strus, robore animi & corporis cunctis iamdudum conſpicuus, patriſque & auorum memoria celebris.

Czartorysko 51. 9. 48. 5. ad oſtia Styr fluminis.

Czarnobilum 52. 53. ſignificat nomen czarno & bielo, id eſt, album nigrum, albæ & nigræ Ruſsiæ confinium indicans. Sita eſt propemodum ad Przypiecz Kiiouiam verſus.

Craſylovv 50. 50. ad fontem fluminis Horin.

Conſtantinovv 50. 50. ſunt ciuitates Ducis Oſtrouecii: Conſtantinovv, baſylea, Kraſylovv, Kuczmin in finibus Volhiniæ, qua itur Miedzibozum verſus quaſi in vno tractu.

Czernyostrovv 50. 50.
Cataractæ 51. 55. quindecim milliaribus à Caniovv, vide titulo Prohi & Borysthenes.

CAROVVGAI 50. 49. Est nobile nemus & puto illud esse quod Ptolomæus vocat nemus Dianæ. Non procul à Sieniaua, non remotè hinc oritur flumen Ikavva.
Cerkievv 50. 46. milliaria septem à Leopoli.
Comienczaflu. 49. 56. Flumen ex aduersa ripa Tehinia, in Tiram illabitur.
Czernichovv 49. 12. 48. non procul à Tarnopole ditionis Ducis Ostrouiensis.
Czechovvce 49. 12. 48. 12. non procul à fontibus fluminis Zbrocz. Fateor autem nonnihil angustiora hîc spacia esse, quàm vt illam amplitudinem camporum in latum capere queant.

COLOMIA 48. 2. 48. 1. Colomiam dictam esse putant quasi coloniã, quòd credant olim Romanorum colonias eò deductas fuisse. De qua re consule historiam nostram libro 3. Nisi fortè à Colomano Rege Haliciensium nuncupata sit. Conficitur ibi sal, cuius nidor ouorum odorem plus satis frixorum & adustorum suauiter redolet. Quod die Veneris ieiunantibus, disputationis occasionem de ciborum delectu præbere solet, dum vesperi ad lumen hilarius conuiuari solent.
Cudnikovv 51. 4. 45. 12.
Crupa 51. 9. 50. 6. ibidem flumen Crupa synonimum illi quod in Slauonia est, à quo Lechus in Poloniam venisse vnà cum fratre Czecho dicitur. Et forsitan incolæ loci in Slauoniam penetrantes ex Russia, patriæ dulcis memoria ducti, amni nomen in patria Lechi imposuerunt.
Czerkasy 51. 4. 54. 12. Czirkasy tradunt reliquias esse veterum Cymbrorum, quos Homerus Cymerios vocat. Nomen certè affine est. Religio apud eos magna ex parte Machometana. Mulieres ferè ac viri belli munia apud eos obeunt. Distat à Kiouia iuxta Guagninum 27. milliaribus, iuxta verò regios lustratores 15. tantùm.
Cudniovv 51. 12. 53. 1. ad leuam eundo Kiouia: à Leopoli 17. milliaribus.

CHORCYCA 50. 54. Insula est in alueo Borystenis, clara Visniouecii herois œconomia militari. Ibi enim sedem & firmamentum sui roboris stabiliuerat. Sita est à Kiouia 44. milliaribus, paulò infra ostia fluminis Tisinienca.

Czerniechovv

Czerniechovv 51. 55. flumen cis Borystenem Disna è regione Kiouię ad quod sita est arx Moschorum firmata præsidio: 30 milliaribus a Kiouia vt Guagninus refert, lustratores 24. ponunt.

CHOTIM 49. 8. 49. 8. Arx fortissima in ipso aditu Valachiæ, æmula Camenecii, quæ est ditionis Polonorum. Ideo Petrum Valachiæ Palatinum ferunt solitum dictitasse, Aut tu Cameniec Chotimum nostrum, aut Chotimum Camenecíam deglutiet.
Czapczaklei 50. 2. 52. Flumen est, notius habetur propter viua vestigia munitissimæ arcis Balaklei, quę si iusto præsidio muniretur, firmissimum propugnaculum ad impediendos Præcopiensium transitus per Hyppanim esset. Et præsertim si vicissim ad flumen Russaua in loco illo excitandæ arci peridoneo & à multis celebrato propugnaculum nouum inædificaretur. Hæ inquam duæ arces non plus quàm 20. milliaribus à se distantes, alia ad Tiram ex opposito Thehinia, alia, ostia versus Hyppanis si benè munirentur, totum tractum illum triangularem ab Oczakouia tanquam duo parastatæ, id est columnæ ex æquo à se distantes, mirificæ tutum redderent, vt consilium lustratorum adscriptum prudentissimè suadet. De qua re vide titulo Russaua, Balakli & Grodzisko. Distat Czapczaklei ab Oczakouia octo milliarib. aut nouem vt lustratores idem annotarunt.
Czarnylas 49. 12. 50. Aliàs sylua Pieczymegi vocatur. Est etiam Czarnylas pagus Kochanouii Poëtæ eximii in Sedomiriensi prouincia.
Chorbop 51. 3. 48. 5. Ad fontem fluminis Wstecz nõ procul à Lucko.

D

DABROVICA 51. 12. 45. 3. Domicilium natale Illustrium & Magnificorum Firlegiorum, Baronum à Dabrouica. Ex ea gente complures Palatini, Præfecti copiarum, Campiductores, Castellani & prouinciarum dignitarii prodierunt, quorum fama vbique etiamnum coruscat. Arma gentis sunt Leopardus. Animal hoc ferunt esse robustissimum, vincit hunc tamen viribus Leo, sed rursus ingenio à Leopardo vincitur. Nam vt eum in discrimen adducat, ferunt cuniculum subterraneum parare solitum, quem quoniam in vestibulo diductiorem latioremque, in exitu verò angustiorem præparare solet: ideo cùm à Leone inuaditur ipsemet vt qui minor, celeri cursu rapaces vngues Leonis elapsus euadit. Leo verò ira exagitatus cauernam, latius ostium habentem facilè ingreditur, postea verò in exitu striciore, eluctando hæret, & captiuus

C retinetur.

retinetur. Hanc ferunt esse naturam Leopardi. Hoc eodem stratagemate eius gentis homines, hostes patriæ debellare solebant, hoc est, viribus & ingenio. Nam ferè omnes literati sunt, ideo etiam literatis hominibus fauent, & sunt patroni Musarum munificentissimi.

DZIALIN 53. 43. Domicilium & colonia Magnificorum & spectatæ nobilitatis Dzialiniorum, quorum aliquot mea ætate in senatu Regio cum laude tuebantur suum locum.

Druzek 55. 7. 44. 8.
Drezen 53. 8. 46. 10.
Dubrauica 52. 6. 50. 6.
Dissa 58. 7. 10.
Drismet 56. 11. 51. 1. Grodecius in sua tabula, in Disna & Drisna lapsus est, & fluminis Dunæ situm ignorauit. Quare eo modo, vt hîc vides, error hic est corrigendus.
Drusno 55. 1. 42. 1. Lacus nobilis ad Elblingam.
Dubkacz 55. 5. 44.
Dranborg 54. 3. 39. 7.
Drzvviaca flu. 54. 3. 42.
Dzialdovv 54. 4. 43. 8. Significat nostra lingua Dzialdovv diuisorem. Nam Pruteni limitem hîc esse volunt suum qui à Masouiis eos separet.
DABROVVNO 54. 4 43. 8. locus pernobilis pugna illa, quando Poloni de summa rerum duce Mascouio Vimbramo, cuius sol insigne fuit cum cruce, signatus Marte iudice ferro decernebant, ante annos 150. Et tum de Cruciferis octoginta millia profligata sunt. Locus pugnæ ad eam vsq; diem ab accolis monstratur. Vocatur hæc ab aliis pugna bellum Grinualdense. Sed pagus iam ille vastatus iacet. In prælio hoc aderat Rex ipse Iagello Vladislaus, aderat & Vitoudus frater Regis. Ex crucesignatis occubuit ipse Magister ordinis in conflictu cum toto suo robore militiæ & multis commendatoribus. Duces Germaniæ aliquot capti & ad Regem perducti culpam deprecantes veniam impetrarunt. Signa cohortum cruciferarum descripta habes sigillatim apud Dlugossum historicum.
Dzvvich 52. 12. 51. 6.
Dlugossouice 51. 1. 42. 2.
Dunaiec flu. 55. 43. Hunc amnem alii Danastrum, alii Viselam vocant cum Procopio. Nam ex iis locis demanat, id est Scepusio, vbi Gepidæ veteres Gotthica natio sedes suas habuere præcipuas, teste eodem Procopio.

Ducla

Ducla 50. 3. 43. 5. Ptolomæus eo quoque loci ponit Ducleotas populos, voce neutiquam dissona.
Debica 50. 2. 44. 6.
Dinovv 50. 5. 43. 2.
Dubiecko 50. 6. 43. 2. Colonia vetustæ gentis spectatæ nobilitatis STADNICIORVM dominorum ab Osmigrod. Horum insigne est amnis Sreniaua. Nam ad hoc flumen ab eorum protauo fusi fugatique erant hostes patriæ. Ideo rectè à quodam erudito hæc victoria celebrata fuit hoc distycho.

Strenuus immanes princeps qui vicerat hostes,
Præsens ad flumen talia signa tulit.

Debno 50. 43. Magnificus Franciscus Veselinus Camerarius Regius illa ditione potitur. Vir heroicis virtutibus conspicuus & omnibus bonis merito charus. Est aliud Debno in prouincia Sedomiriensi Sienieniorum colonia vetus. Est & tertium nouiter locatum oppidum à Magnifico Castelano Leopoliensi ad Szidlovv.

DVBINKI 58. 4. 50. 5. Domicilium natale Illustrium Ducum Radiuilonum, quorum pater principem locum tenuit inter Senatores magni Ducatus Lituaniæ. Huius duo filii ambo Palatini. Nam & Christoferus Castellanus Trocensis successit nunc audio in locum patris, effectusq; est Palatinus Vilnensis. Huius virtus enituit ante biennium in expeditione Plescouiana contra Moschouiæ ducem: vir est acer in armis.
Dobrouoda 50. 9. 40. 6.
Drohobicz 59. 8. 47. 8.
Dolina 49. 4. 47. 8. Affine est vocabulum cognomini Podoliæ. Nam tractus hic ad illam vallem est situs à qua denominatur Podolia. Vites hîc possent plantari, & vinū proferrent quale Cassouia profert. Est enim cum illa ex æquo meridionalis.
Dabliacz 45. 7. 45. 2.
Dobrzin 51. 7. 45. 2.
Durisko 51. 7. 48.
Drohobusz 51. 8. 36. 6.
Dunaiovv 50. 4. 48. 3.
Dvviekliczuiecz 49. 10. 49. 10.
Daschovv 49. 6. 34.
Dromus Achillis 54. Hîc se heros clarissimus exercere solebat.
Dunaiovv 49. 11. 47. 6. ad confluentem Kropiecz & fluminis Lipal
Dzvvan flu. 49. 51. in Tiram incidit. Est castellum desertum Dzvvan, Ducis Ostrouiensis habitaculum.

 Dubrouica

Dubrouica 52. 51. Supra confluentem Slucza & Mochor fluminum.

Dſlna flu. 50. 54. flumen cis Boryſtenem è regione Chorcycæ inſulæ.

Dauidovv 52. 50. in ipſo confluente fluminum Przypiecz & Slucza oppidum.

Diſna flu. è regione Kiouiæ 51. 55. ad quod duæ arces Moſchorum: Czernieiovv & Patiuol, tantummodo 24. milliaribus à Kiiovv diſtant.

E

ELBINGA 52. 4. 42. 5. Vrbs nobiliſsima in Pruſsia, cõmendatur quod ſit munita natura loci & altitudine murorum: ſed magis à fide & obſequiis, voluntate denique propenſa erga Reges Poloniæ, etiam in aduerſis caſibus. Ideo eis vt ſigillum aſſeruent Reipub. Pruthenicæ concreditum eſt, à Gedano ſex milliaribus in altera Iſtulæ aciali ripa.

ELCBERG 55. 10. 44. 10. Sedes eſt Epiſcopalis cui nunc præeſt Martinus Cromerus ſcriptor hiſtoriæ Polonicæ, diligentia, eloquentia, & elegantia latini ſermonis, cuiuis noſtræ ætatis ſcriptori comparandus, & etiam multis præferendus, Senatorque regni digniſsimus.

F

FVLSTINVM 59. 45. Cognomen eſt Germanicum. Multa autem nomina Germanica non ſolum vrbium, ſed etiam præcipuorum nobilium in illa ſubmontana regione reperiuntur. Cuius rei cauſam alio in loco explicauimus. Eſt autem Fulſtinum domicilium natale antiquæ ſtirpis Herbortonum, ex quibus noſtra ætate tres in Senatu regni reſidebant. Arma gentis ſunt tres gladii pomo cuſpidibus infixi.

Fridland 55. 5. 43.

Falkenburg 54. 7. 46. Ex media Germania huc nomina tranſlata veteribus abolitis.

Filek 48. 48. Arx Turcicæ ditionis: credo tantùm ſex aut nouem milliaribus à Scepuſio finibus Polonicis diſtat: Tua res agitur, paries cum proximus ardet.

G

GEDANVM 55. 4. 1. 41. 9. Vrbs nominatiſsima & ornamentum non poſtremum regnorum Europæ ad oſtia Iſtulæ, quæ triginta hauſtis fluminibus miſcetur Baltico freto ſua amplitudine

amplitudine ſpeciem maris efficiens. Per hanc quicquid habet Polonia, Lituania, Maſouia tãquam in æſophagum, Gedanum intrat, & in tranſmarinas regiones auehitur. Et rurſus, quicquid affertur ex Germania, Anglia, Gallia, Hiſpania, Dania, Suecia, per vniuerſam Sarmatiam digitis Gedanenſium ciuium diſpenſatur. Laudatur in ea quòd benè munita ſit, populoſa, diues, commemorantur horologia affabre facta: ſed me in eius admirationem magis rapit gubernatio eorum Reipub. qua prudentiſsimus Senatus tanquam habenis vniuerſam multitudinem regit & in officio retinet. Nec video vrbem in regionibus iſtis cuius gubernatio ſit ſimilior Venetorum Reipub. De nomine Gedani & eius etymo probatur doctioribus ſententia Celtis quam hoc diſtycho expreſsit.

Sed quondam Gedanum Gotthorum nomine dictum:
Hincque ſinus Codanus nomina clarus habet.

Golberga 55. 1. 38. 8.
Guthſtat 55. 3. 43. 6.
Germa
Grande Filz 45. 9. 43. 4.
Gvvda fluuius 54. 39.

Grandcz 54. 6. 42. 4. Locus celebris ob quandam victoriam Polonorum. Grudziac à noſtris vocatur.

Geſten 54. 10. 42. 5.

Goniadz 54. 7. 46. 11. Venationes iſtic Regum præſtantiſsimæ.

GOSTOMIA 52. 42. Ampliſsima & viris fortibus referta domus & locuples. Refert autem non obſcurè ſuo cognomine veterum Gotthorum appellationem & ſonum, qui nequaquam remotè olim abhinc habitabant. Sed de origine Gotthorum accuratam inueſtigationem habes lib. 3. Annalium noſtrorum.

Grimki 54. 5. 46. 4.
Grodno 54. 6. 58. 9.
Grodzisko 54. 4. 40. 9.
Gebica 53. 7. 41. 9.
Gliuice 51. 4. 45. 8.
Grodek 50. 2. 46. 10.

GORAI 51. 4. 45. 8. Memorabilis facti Demetrii de Goray fit mentio in hiſtoria Iagellonis, à domino Cromero & aliis circa deſpõlatione Eduigis Reginæ nuptę Iagelloni.

Grabovv 51. 5. 46. 10.

Gologuri 50. 2. 47. 4. oppidum inter montes, ſicut & ſitũ, nominis etymon indicat. Puto autem hos montes qui

à Leopoli Volhiniam vſque protenduntur, Peucinos vocari à Ptolomæo.

Gliniani 50. 3. 47. 1. quinque milliaribus à Leopoli.

Gnieuum 54. 6. 42. 6. Præfectura eſt Cemorum. Eſt autem Cemorum familia, genere & rebus geſtis admodum clara & ſpectabilis. Mea ætate quatuor ex ea gente in ſenatu Regio Palatini erant: Achacius Palatinus Pomeraniæ, Fabianus alter Palatinus Margenburgenſis. Tertius N. Quartus N. Seniorem Cemam ita amauit Albertus Marchio Brandeburgenſis Dux Pruſsiæ, vt cum renunciaret profeſsioni Crucifericæ, exueretque veſtem ritualem qua ipſe Magiſter vtebatur, ipſi ſoli tanquam amico confœderato eam tradiderit, quam hactenus ſucceſſores mnimoſini loco aſſeruant.

Grodek aliud 49. 7. 48. 3. Ad flumen Hnieziola & Tiram domicilium Herbort de Dziedzilovv viri clariſsimi Succamerarii Kamenecenſis.

Grodek tertium 50. 49. In ſummitate fluminis Smetricz, & vnum ex iſtis vocatur Slony Grodek.

GORKA 52. 6. 40. 6. Illuſtrium Comitum à Gorka domicilium, quorum inſigne eſt nauis argonautica. Ex ea gente prodierunt complures Palatini, Campiductores, Epiſcopi, Caſtellani, Oratores ad exteras nationes. Viri toga pariter & armis illuſtres. Horum nomen in Germania & in aliis exteris nationibus ita clarum eſt, vt putes iſtic natos eſſe. Linea vt vocant, iſtorum quantum ego ſcire poſſum ex Senatoribus, hoc ordine poteſt recenſeri. Lucas primus de Gorka Palatinus Poſnanienſis 1340. Lucas ſecundus de Gorka Palatinus Poſnanienſis 1466. Vriel Epiſcopus Poſnanienſis & Cancellarius regni 1479. Lucas de Gorka & idem poſtea Epiſcopus Cuiauienſis, quem ego probè noueram. Nam fui tum alumnus & condiſcipulus nepotum huius, filiorum Andreæ. Vſique ſumus præceptore Ioanne Coſmio viro erudito, qui poſtea Theologus & à concionibus fuit apud Sigiſmundum Auguſtum Regem Poloniæ 1542. Tandem Andreas de Gorka Caſtellanus & Capitaneus Poſnanienſis generalis. Huius tres filii: Lucas de Gorka Palatinus Poſnanienſis. Frater denique eius Andreas Caſtelanus Miediricenſis, qui nunc fatis conceſsit. Et Staniſlaus Palatinus Poſnanienſis vir abſq; omni exceptione, omnium ordinum, omniumq; ſtatuum iudicio incomparabilis, amator Reipub. ardentiſsimus, & delicium Polonorum.

GNESNA 53. 7. 41. 5. Prima & antiquiſsima ſedes & Regia Poloniæ, olim Lemiſaletum dicta vt placet doctioribus.

oribus. Meo æuo ad eos honores euectus fuit Iacobus Vchanius, cui ſucceſsit STANISLAVS CARNCOVIVS. Præſul diuini pariter & humani iuris peritiſsimus. Idem locus nobilitatus eſt ſepulchro diui Alberti, & aduentu Otthonis tertii Imperatoris Romanorum. Et quod maximum eſt: eò loci primò honores Regii cum diademate delati ſunt Boleſlao Chobri ſacratę memoriæ Regi Poloniæ, & coronatio iſtic prima conſummata fuit. Quapropter hoc nomine viciſsim honos ſummus habitus fuit eidem Imperatori.

Gluſsininum 53. 42. Tempore Regis Locticonis eo loci bellum acerrimum geſtum fuit cum Cruciferis, ductaque fuit iſtic foſſa ſeptem milliarium, cuius adminiculo aliquot millia Polonorum ſtrenuè ſeſe aduerſus Cruciferos, Iulii Cæſaris aduerſus Pompeium exemplo durante Pharſalico bello, defenderunt. Hoc ergo opus meritò inter antiquitates referri poteſt.

H

HALICZ 49. 5. 47. 6. Halicios Galatas alii eſſe volunt, ad quos beatus Apoſtolus ſcripſit, ſed hoc non videtur veriſimile: niſi fortè pars illorum auulſa in iis locis hæſerit. Sed videtur veriſimilius, Gallorum reliquias loco nomen dediſſe. Neque enim procul ac illis oris Scordiſci conſederant qui Gallica gens erant. Balduinus etiam Gallus ante ducentos annos Imperium orientale occupauerat. Et fieri poteſt vt aliqua portio exercitus illius ad eum locum, compendium calamitatum ſuarum quærendo confugerit. Sed Haliciorum nomen ante Balduinum inclaruerat, vt liquet ex ſerie hiſtoriæ Polonicæ. Reges Haliciorum coronati hoc ordine enumerantur: Colomanus nimirum, Daniel, deinde rurſus Romani filius qui ad Zaichoſtum malè pugnauit. Leo tandem tertius, conditor vrbis Leopolitanæ. Ad augendam verò celebritatem loci Ludouicus, quem noſtri Loiſſum vocant, Rex Poloniæ & Vngariæ, ſedem Archiepiſcopalem in eadem Halicz erexerat, quæ poſtea Leopolim prudentiſsimo conſilio tranſlata fuit. Prælia etiam complura ad Halicium geſta locum celebriorem reddiderunt, maximè verò Criuouſtii Regis victorioſiſsimi clades memorabilis, cuius poſtea ignominiam Cazimirus ſecundus victoria de Ruſsis parta, aboleuit. Reperitur ibidem lapis Alabaſtrinus, pulcher admodum, ita vt nitore ſuo etiã Phrygium ſuperare videatur. Auehitur inde in Germaniã & alias remotas regiones.

Heiligavv 56. 5. 45. 4.

Heiland 55. 7. 41.

Heilſpurg 55. 4. 43. 7.

Hamoſtein

Hamostein 59. 10. 40. 5.
Humienno 49. 8. 44. 11.
Hyppanis flu. 50. 52. Vide titulo Boch.
Hodorovv 49. 44. Lacus ibi laudatur.
Hniezola 49. 48. Oritur ad Bauorovv & ad Grodek, incidit in Tiram. Trebovvla ad hoc flumen sita.
Holovvnia villa.

I

Igniecz 50. 5. 44. 5.
Iaſlyska 49. 6. 45. 6. Emporium vini Vngarici. Differuntque Iaſlyska & Iaſle.
Iur flu. 34. 38.
Iagiel 49. 5. 44.
IAZLOVIEC 49. 45. Arx benè murata Valachiam verſus inter flumina Stripa & Hniezola. Et eſt domicilium natale antiquæ ſtirpis Iazloueciorum, quorum pater noſtra ætate Palatinus Ruſsiæ fuit, Oratoremque egit ad Imperatorem Turcorum cum magna laude ſua & Reipub. Gentis ſuę claritatem auxit Iaſlouecius præfectus Sniatinenſis profligato & capto Palatino Valachiæ. Acciderunt hæc anno ſalutis 1 5 8 2.
Iarmolnice villa 50. 50.
Iskaua flu. 50. 48. Vbi & Dubno.
Ikaua flu. 50. 50. Vbi Sieniaua Sieniauiorum.
Iugra flu. 54. 43. In Mazouia.

K

KINSBERG 55. 9. 43. Regium montem latinè vocare ſolent. Eſt vrbs laudatiſsima vel tres ſimul, ita vt tripolis dici poſsit. Scribit autem Plinius lib. 4. cap. 1. & meminit inſulæ Balthiæ quam inquit, Pytheas nominauit Baſyliam. Et Baſyliæ nomen cum Regiomonte quadrat. Tripolim autem ideo vocare placuit, quia ex tribus oppidis propriis, mœnibus, & interlabentibus fluminibus diſtinctis conſtat & coaugmentatur, quibus arx impendet ampliſsima in editiore colle, domicilium hauddubiè illuſtrium virorum indicans. Ibidem eſt maris portus minimè ignobilis & Academia celebris, vbi quoq; ego tyrocinium ſtudiorum meorum ieci, ſumptus mihi & menſam in arce ſuppeditante illuſtriſsimo duce Pruſsiæ Alberto Marchione ſeniore. Nunc prouinciæ illius & dux & tutor ſcriptus eſt à Regno Polonię Georgius ab Anſbach ſoboles digniſsima Regum Polonicorum. Quod factum eſſe reor cùm ob alias cauſas, tum vt teſtatum facerent Poloni quanti faciant

Recentius Kinsberge etymon vide Miechouien. hiſtori. vbi dicit occaſionem diſſe huic cognomini arcis, aduentu Othomari Regis Boemorum.

faciant amicitiam Principum Germaniæ.
Kielmi 56. 8. 47. 7.
Kapurn 53. 10. 43. 8.
Kuriſchferunk 56. 44.
Kavv 55. 5. 47. 10.
Klanſtein 54. 11. 41. 10.
Kyſſovv 54. 11. 41. 10. lacus ibi cōmendatur.
Korsborg 54. 11. 43. 2.
Kniſzin 54. 47. 5.
Kolocz 53. 11. 40.
Koſcian 53. 2. 40. 2.
Krevv 33. 11. 46. 11.
Koden 53. 7. 47. 8.
Klecko 53. 7. 50. 1. locus nobilis inſigni victoria de Tartaris parta.
Kolmi 53. 6. 51. 8.
Kazimiria 52. 11. 45. 8.
Kurovv 52. 2. 45. 5.
KVRNIK 53. 6. 40. 7. Domicilium Illuſtris Comitis à Gorka Staniſlai Palatini Poſnanienſis. Arx eſt murata ad elegantiam & ad ſuſtinendum quemuis hoſtem, cui adhæret oppidum. Territorium illud omnibus præſidiis œconomicis refertum, horreis, granariis, piſcinis, ferinariis, auiariis. Poteſtq; de Kurnicio illud dici Tullianum. Et dominus domum & domus dominum cohoneſtat.
Kunczice 53. 45. Locus natalis familiæ clariſsimæ Mniskonum, qui patrum memoria ius ciuitatis in regno Poloniæ adepti ſunt, ſed ita feliciter, vt etiam omnibus patriciis adæquentur.
Krzeczovv 53. 43. ad Bochnam milliari Italico. Præfecturam illam adminiſtrat Magnif. Iacintus Mlodzieiovvski, Theſaurarius aulæ Regiæ, quem virtus, ingenium, fideſq; erga Reges Poloniæ ad eos honores euexit & extulit, cunctis ei bonis fauentibus.
Kozle 52. 6. 46. 3.
Kozleglouy 51. 2. 40. 8.
Krzepicc 31. 6. 41. 9.
Kromolovv 51. 11. 41. 4.
Klobucko 51. 9. 41. 7.
Kurzelovv 51. 10. 42. 8.
Kraſniſtavv 51. 8. 56. 6. vbi Kazimirus œconomiciſsimus Rex piſcinam ingentem condidit, à qua nomen ciuitati inditum eſt.

Kamienium 51. 12. 47. 2.
Karmiovv 51. 12. 40. 6.
Kozobaba 30. 4. 42. 4.
Kety 50. 8. 42. 7. Patria professoris Academiæ Cracouiensis, qui ob vitæ frugalitatem, modestiam, elemosynas, inter diuos est relatus sanctus Canti vulgò vocatur.
Keschmerk 48. 7. 42. 8.
Kiermesch 48. 7. 45. 4.
Kropivvna flu. 53. 51. In hoc amne Moschi post cladem Orszensem demersi sunt.
Kopil, ciuitas in Ducatu Slucensi sedesque secundo genitorum.
Krzemieniec 50. 9. 54. Arx murata quam Ianusius Episcopus Posnaniensis erexit firmißimo in loco.
Kuropatvvniki 49. 12. 48. 12.
Kropiecz flu. 49. 48. Incidit in Tiram ad oppidum Kropiecz.
Kuczmania flu. 50. 5. 50. 6. Vide dictionem szlak. Incidit in Axiacum seu Buch inter Vinnica & Braclavv ripa ab altera, 50. milliaribus à Leopoli & aliquot.
Korson 51. 3. 53. 9. ciuitas nouiter locata à Stephano primo, Rege Poloniæ, cum munitione firma ad flumen Ros in ipso transitu Scytharum seu szlak Czarny, vbi cernis literam K. Et pollicentur Regi præsides illius loci, quòd non amplius Scythæ possunt transire impunè per Czarny szlak. Fuisse etiam olim ibi arcem nobilem testantur ruinæ muri vetustate neglecti.

KRILOVV 51. 10. 54. 11. Arx murata in loco valdè opportuno contra Scytharum irruptiones, optimè munita ad morem Germanicarum vrbium. Huius hæres est Castellana Miediricensis à Theczin domina, genitrix Ostrorogorum.

KIOVIA 51. 12. 54. 12. Sedes antiqua Ducum Rußiæ. Et quod olim Romani de septemtrionalibus & Indianis monstris & miraculis sparserunt, hoc Rußi de prodigiis & heroibus suis quos Bohatiros, id est, semideos vocant, aliis persuadere conantur. Contumulare autem istos solent in cauernis rupium, quas in immensum tanquam cuniculos subterraneos, vsque Nouogrodiam magnam fabulantur extendi. Illud tamen pro confesso est, & instar miraculi habetur apud peregrinos qui se eò conferunt, quòd à monachis monstrantur istic corpora Principum incorrupta, quæ per longa spacia temporum, loci temperamentum quoddam absque vllo detrimento conseruat. Incolæ id ad religionem referunt, & loci sanctitati acceptum tribuunt. In eadem vrbe Armeni sicuti Leopoli & Camenecia affatim habitant. Distat à Vilna nonaginta milliaribus, à Leopoli sex supra octoginta. De hac distychon adiiciam cuiusdam Poëtæ eruditi.

Nomen habet magnum spaciosa Kiouia quondam,
Cuncta breui imposito, tu milite prospice forti.

Koroszczicovv 52. 53. ad ostia flu. Fekerovv, vbi in Borystenem incidit. Ad idem flumen est Sytomirz & Cudniovv.
Koualia 51. 10. 42. 8.
Krasylovv 50. 12. 49. 5. Supra lacum pulcherrimè bipartitum.
Kodoma flu. 50. 6. 50. 6. à Kuczman Scythiam versus decem milliaribus.
Kulikovv 49. 6. 48. 12.
Kaniovv 50. 8. 54. 10. Munitio Kozakiis referta ad Borystenem Porohi versus.
Kochanie 50. 9. 54. 11. Est locus supra insulam dictam Chorcyca inter cataractas seu Porohi, aliquot milliaribus supra modum amænus: in quo si aliqua manus militum disponeretur, commodè posset semper impediri transitus Tartarorum, qui per vtrumque traiectum Borystenis, Kuczmanski inquam & Krzemienieczkie, quoties non sentiunt esse in armis Nisouios Kozakos, liberè traiicere solent & infestare nostras regiones. Distat hic locus à Kiouia 40. milliaribus. Hæc omnia ex sententia Magnificorum virorum adieci, qui lustrandis illis regionibus a R. M. delecti & destinati erant. Narrant insuper præter illas duas insulas Thomakovvka inquam, & Chorcyca esse & alias complures desertas in illo flumine, in quibus materies ampla & lignorum copia est tam ad ædificandas arces, quàm ad naues struendas. Cui testimonio suffragatur etiam historia de Principibus Kiouiensibus qui ante quadringentos annos magnos exercitus, & ingentes classes ex iis locis secundo flumine vsque Constantinopolim & vlterius deducere solebant ad oppugnandum orientale imperium. Et cauendo ne hoc amplius fieret, existimo Turcas Scythis eos portus repleuisse, quos etiam ideo suo patrocinio tuentur. Narrant præterea iidem D. lustratores in suo itinerario ad flu. Ros & Tysmienica & Olszanica, & in aliis fluuiis esse ibidem loca confragosa, &c. vbi arces possent excitari, nec haberet Turca ansam ita conqueren di, sicuti prætendere solet: cùm ad Tiram aliquid nostri ædificare instituunt.

L

LVBLINVM 51. 10. 46. 10. vrbs spectabilis, partim ob loci oppor-

ob loci opportunitatem, partim ob nūdinarum celebritatem,quæ ter in anno ibi fieri solent,& singulis vicibus spacio quatuor septimanarum durant.Confluunt eò negociatores ex Turcia,Moschouia,Germania,Armeni, Lithuani, Valachi. Eam celebritatem auxerunt iudicia tribunalicia,quæ istic quotannis exercentur.Est autem horum iudiciorum in Polonia autoritas tanta, vt nec ad Regem,nec ad C mitia inde prouocare liceat.Distat Lublinum Cracouia36. milliaribus, à Sedomiria 14.Varssauia 24. Vilna 70.A Kazimiria 7.Qui post me eadem recudet,propius in tabula admouebit Kazimiriam Lublino.

Leopardia 52. 2. 46. 9. Domicilium Mag. domini Nicolai Firleii ad flumen Veprum,à Lublino tribus milliaribus. Commendatur à politia,artificibus insignibus & schola. Est præterea locus ille refertus granariis,promptuariis,piscibus, pomariis,hortis delicatis ita exornatus,vt non modò ad necessitatem, sed etiam ad voluptatem comparatus esse videatur.

Lysobyki	52.	6.	46.	5.
Lukovv	52.	9.	43.	11.
Leczna	52.	2.	46.	9.

Luboml 52. 1. 47. 1. Præfectura regni,cui præest vir spectatę nobilitatis D. Krasinski,Metator castrorū Regiorum.

Lancud	50.	8.	45.	4.
Lezaisko	50.	11.	45.	4.
Lelovv	51.	7.	42.	4.

Luczko 51. 3. 48. 5. duas arces habet. Demeationes nauium è Slucko ad Luczko commodæ. Et est sedes Episcopi Luceoriensis. Sita est ad confluentem fluminum Styr & Wstecz. Pręfecturam illam nunc administrat summa cum laude Alexander Prunski,Dapifer magni Ducatus Lithvvaniæ,vir magni nominis, ex claro stemmate primariorum Ducum suam originem ducens.

LEOPOLIS 52. 10. 50. 8. vrbs Russiæ primaria Metropolis,muris & vallis optimè munita. Arces habet duas, quarum altera eminet in ipsa crepidine montis excelsi.Laudatur à politia,munitionū firmitate in locis opportunis,& apparatu bellico Est enim illa vrbs veluti propugnaculum, non modò Sarmatiæ ipsius,sed aliarum etiam prouinciarum christianitatis contra Turcorum, Scytharum & aliarū barbaricarum gentium insultus & irruptiones.Est prętereạ nutrix variarum religionum.Sedem ibi habet Archiepiscopus ecclesiæ Romanæ,ibidem antistes Armeniorum qui instituta & ritus Antiochenæ ecclesiæ sequitur.Russorum etiam ecclesiæ complures,qui Constantinopolitanos ritus pro norma habent

ma habent.Solis Euangelicis ab occulto sydere infesti sunt.Præest nunc sedi Archiepiscopali Stanislaus Sulicouius,siue morum integritatem, siue solidam eruditionem spectes, vir est omni laude superior.

Lacuchovv 51. 9. 46. 6. Spectatæ nobilitatis domicilium Orechouiorum & locus natalis.Tres sunt fratres viri ad res magnas nati,eorum frater vterinus est Ioannes Sienienius Leopoliensis Castellanus.

Lipouiec	50.	11.	42.	4.
Lipnica	50.	9.	45.	5.
Lesko	49.	9.	42.	11.
Leuocza	49.	4.	45.	5.
Luneburg	53.	5.	45.	5.
Labetauola	50.	5.	45.	5.

Lipsia Russiæ 51. 5. 45. 5. Patria authoris libri & solum hæreditarium. Series autem progenitorum eius sic recensetur. Est in Mazouia in prouincia Plocensi colonia Sarneciorum quibus commune est stemma nobiscum,quod Coruinus vocatur, ad eam vsque diem. Hi sunt gentiles nostri. Nam propemodum iam centum anni sunt cum ex regione illa Iacobus Sarnecius aulicus Regius auus meus relictis penatibus in eas regiones delatus fuit. Fuit is tum Regi percharus, quòd ministerio eius vtebatur in legationibus ad Scytharum principem. Nam linguæ Scythicæ noticiam sibi comparauerat. Et quia tunc bellum Bucouiense contra Valachos parabatur, etiam ille alacriter castra Regis sequebatur.Et cum ad Zarnouecium,ad flumen Prutum,præclare Regi operam suam probasset,strenueque se gessisset,ferociam Valachorum,qui cum Stephano Palatino ripam insederant, non sine graui discrimine reprimens.Rex pro donatiuo virtutis,pagum ei in Belzensi Palatinatu Slepcze nuncupatum & Sculte tiam Krczonouiensem,attribuit. Sed non diu ei concessum fuit præmio illo virtutis frui. Nam non ita multò post,siue vulneribus in bello Valachico debilitatus, siue pestilenti aura, vt creditum est, afflatus: quæ bello illo durante inualuerat,fatis concessit, relictis in eadem possessione tribus filiis: Andrea nimirum, Stanislao, & Ioanne, quos ex Heduige Piatkouia coniuge sua nobili fœmina,susceperat. Horum minimus natu Ioannes,quem iam moriturus baiulabat,sub axillis tenens,pater meus fuit,Andreas verò in finib.Podoliæ Strusiis cōmilitabat, vbi & filii eius duo ante viginti annos, in campis credo Tehinensibus, pro patria fortiter dimicādo aduersa tela pectoribus exceperunt.Tertius verò in Moschouia ad Neuel arcem,

sub signis Ioannis Gorarii, viri fortis militando, vnà cum Malicio, periit. Cùm igitur Rex accepisset auum meum vitam cum morte commutasse Ioanni Zamoscio, qui postea à supplicib. libellis, seu Referendarius fuit, tutelam pupillorum commisit, quod munus ille tanto alacrius subiit quo magis hominem dilexit, compluribusque in rebus, eius obsequiis familiarius vtebatur. Itaque vir eximius & bona puerorum interuersa à malignis tutoribus breui vindicauit, & vbi ad ætatem iustam peruenêre vxores eis addixit: Andreæ cognatam suam Tarimirska, Ioanni verò agnatam Helizabetam Gorzkovvska, quæ mater mea fuit. Hæc festinanti stylo attingere volui, ne dum aliorum res ad posteritatem transmitto, meis prorsus deesse videar.

Lipa flu. 49 12. 47. 12. ad Gologury oritur, & Dunaiovv præterlabitur, tandem ad Tiræ iungitur, è regione Halicz.

Lindaua flu. 49. 12. 49. 12. in Tiram illabitur infra Camenec octo milliaribus.

Lyssoua flu. 50. 6. 47. 12. ad Beresteczko flumini Stir vnitur.

Litovvisz 51. 5. 47. 8. Ad Bug flumen.

Ludinia flu. 53. 44.

M

MIELEC 55. 2. 44. 6. Vetustæ gentis Gryphiorum domicilium natale, ex quo prodierunt plurimi senatores hui⁹ regni, Palatini, Castellani, Câpiductores, puto & duces Pomeraniæ veteres. Horum insigne est Gryphius, nostri Svvoboda more vsitato vocant, id est liberum liberalemq; animum, eo quòd multas possesiones vt quidam non ineptè exponunt ecclesiastico ordini contulerit, vt donationes Iaxæ militis Hierosolymitani testantur.

Miechovv 51. 3. 42. 8. Situm huius oppidi simillimum esse ferunt Hierosolymitano territorio. Et credibile est fundatorem oppidi Gryphium Iaxam quæsiuisse locum eius instituto aptum, qui similitudine sua memoriam referret pariter & loci celebris templi, & peregrinationis Hierosolymitanæ qua defunctus huic operi extremam manum imponere voluit. Nunc Andreas Bathori, nepos S.R. M. ibi rerum potitur, qui hoc anno in numerum amplissimi Senatus Cardinalium à Pontifice summo est adlectus. In hoc Illustrissimo Principe aspectus decorus, facies augusta, mores amabiles pollicentur, & fidem faciunt pro eo, nequaquam degeneraturum à patrui sui moribus Serenissimi inquam Stephani Regis Poloniæ.

Marussa

Marussa 49. 10. 51. Flumen Podoliæ. Et nota dialectum Cymbricæ linguæ vetustioris. Nam Plinius annotat Cymbros olim mare mortuum Morimarussa vocitasse.

Msticzovv 51. 5. 43. 12. Natalis locus Plazonum. Gens hæc est nominatissima in Polonia. Suntque contribules & coarmes, vt vocant, Tecziniorum.

Mrzyglod 51. 5. 43. 12.

Mstovv 51. 9. 42. 2.

Malogosc 51. 8. 45. 3.

Mons crucis 51. 12. 44. 6. locus celebris ob peregrinationes quæ voti causa suscipiuntur religionis ergò. Cernitur templum illud & monasterium ferè decem milliaribus, vsque adeò mons in alta rupe eminet. Monstratur ibi à monachis, peregrinis peculiare atrium, quod vocât illi patria lingua, Rayski dvvor. Et si quis ex posteritate Debno, qui illud monasterium fundarunt, turrriculam paulò altius monasterio fenestratam excitaret, in qua laterna vel lampas noctu iugiter arderet, certè loco illi maiorem admirationem & sibi perenne nomen pararet. Cerneretur illlud lumen existimo per quindecim & amplius milliaria, possetque cum Olympo monte Græciæ conferri.

Macieiovv 52. 44. Antiquæ & spectatæ nobilitatis domicilium Macieiouiorum. Arma gentis sunt Vitulus cornupeta. Decus huius gentis nostro æuo floruit Samuel Macieiouius Episcopus Cracouiensis & Cancellarius regni.

Moroua flu. 50. 9. 39. 6. Ab eo flumine & regionem ipsam Morauiam inquam, dictam esse putant. Patrium solum fuit Marobudi illius Principis clarissimi: sed & illo æuo Morauia non valde absimili voce dicebatur Martomania. Fuit autem Marobudus ex stirpe Squadorum oriund⁹ qui Sarmatæ erant. De hoc complura libro tertio historiæ nostræ leguntur.

Mogila 50. 6. 45. 8. Monasterium insigne vnico tantùm milliari à Cracouia Vandæ Reginæ Poloniæ tumulo concelebratum. Aggestum illud cernitur è longinquo à prætereuntibus. Præest nunc illi loco Episcopus Camenecensis Martinus Bialobrzeski Theologiæ catholicæ peritissimus, & ad obeunda munia Reipub. vir peridoneus.

Manasterziska 49. 47. Fortalicium seu munitio pulchra & possesio ampla. Fuit quondam patrimonium spectabile Magnificorum, qui dicebantur Manastirsczi, quorum posteritas dicuntur esse Iazlouecii. Huius munitionis superioribus temporibus tantùm quędam ruinæ eminebant, quæ tamen antiquitas indicabat istic

dicabat istic alicuius magnatis domicilium fuisse. At nunc Ioannes Sienienius Castellanus Leopoliensis hæres illius ditionis suo sumptu impensisque omnia quæ erant collapsa instaurauit: partim muris ab integro in locis opportunis excitatis, partim materia quercus Iouis arbore munitiones firmando. Eaque omnia ad vtilitatem Reipub. & posteritatis suæ peregit. Tempore enim incursionum Tartaricarum cõmodè tanquam ad asylum quiuis indigus ope eò confugere potest. Et aliud 51. 6. 48. 6. ad Styr flumen Tiram versus.

Marussa flumen vel Marhaska 49. 50.

Mochor flu. 51. 51. Ad Polonne in Slucz flumen incidit.

Morauica 51. 49. Ad Iskievv flu. Est & pagus ad Cracouiam.

Mogila zborna 50. 4. 44. 8. vbi Bozek flumen oritur. Est promontorium nobile ad Medzibosz.

N

NIESVIES 53. 7. 50. 8. Radiuilonum Illustrium domicilium natale, de quibus vide infra: titulo Olika. Distat Niesvviezum à Klocko duobus milliaribus, à Kopil quinque, quod est situm in Slucensi ducatu. Collegium istic Iesuitarum instituitur. Arx murata benè firma.

Niesvvieta flu. 56. 4. 56. 1.

NIEPR 56. 4. 56. 1. vel Borysthenes, magnitudine, Rheno & Danubio cõfertur. Hic enim quondam naues magnas & classes etiam ingentes sustinere potuit, vt testantur historiæ de Kiouiensibus Ducibus Olha & aliis qui magno apparatu Constantinopolim oppugnare solebant. Oritur paulò vltra Smolensko, & capit in se flumina amplissima, Bereziny, Tur, Przypiecz Stir, Slucz, & alia innumerabilia, ab orientali verò parte infra Kiouiam Dilna, Trubiesz, Vday, Zula, Ossa, Psial, Somovv & Horol. Hi eo ordine aggregati Borystheni, in Euxini ostia ita impetum faciunt, vt sua dulcedine & ipsum mare inficiant, eiusque aquas dulces reddant teste Ouidio. Vrbes sua vnda sitientes potat, Sklovv, Mohilovv, Kiovv, Czyrcasy, Kaniovv. Insulas nobiliores circum fudit: Chorcyca, Thomakovvka &c. Commemorantur duo eius nobiliores traiectus Krzemieniecki inquam & Kuczmienski, qua Scythæ illi Batthones & alii barbari transiuerunt & nunc transire solent. Sed Nisouii Kozaki (milites sic vocantur) latè littus illud complexi sunt.

Narkie ad ostia Lipæ ad Tiram.

Niemia flu. 49. 51. 8. propè Russaua flu. ad Tiram.

Nigra sylua

Nigra sylua 51. 52. vbi Scythæ latitare solent, inuasuri in regiones nostras.

Niemoiouice 55. 3. 48. 3.

Nogat flu. 54. 9. 44. 8. vbi se Istula findit: & pars eius Margemburgum tendit, pars verò altera Gedanum defertur. Sed illa quę Margemburgum tendit, Nogat propriè vocatur, ab amne quodam in cuius meatum detrusa Istula sui propaginem eò cum Nogato transmittit.

Nica	54.	4.	40.	7.
Nakiel	54.		40.	
Naiburg	54.	7.	42.	
Notes flu.	54.	7.	42.	7.
Nomogrod	54.	7.	45.	6.
Niemienczice	55.	11.	50.	5.
Narevv flu.	57.	11.	44.	6.
Nouydvvor	53.	12.	40.	10.
Namislovv	52.	3.	40.	5.
Ner flu.	52.	12.	42.	8.
Niesuchoieza	52.	1.	48.	7.
Nissa	51.	5.	39.	5.
Nida flu.	50.	2.	42.	12.
Nouytarg	50.	2.	42.	12.

Niemen flumen.

Niepolomice 50. 10. 42. 9. vbi partem Herciniæ syluæ veteres statuebant. Nunc venationes istic Regum Poloniæ delectabiles.

NIESTR 49. 10. 45. 6. oritur ex mõtib. Sarmaticis qui vocantur Beskid, & antequam amplo gurgite deuolui tur in Euxinum Pontum, capit in se Podolica flumina nobiliora decem: Lipa, Stripa, Sereth Podolicum, Zbrucz, Smotricz, Vsicza, Rovv, Ladaua, Dzvvan, Rusaua. A meridionali verò parte, flumen Halicense, Dolinense, & Tarnauatkam: sed quod Ouidius tardum Tyram vocat, non possum demirari. Vel eum nunquam vidit, vel aliud certè Tyram vocat, quàm nos hodie vocamus. Constat enim velocitate nostrum Nestrum multa flumina anteire. Nisi fortè ex montibus decidens rapidior sit, vbi verò Euxini vndis repercussus visa maris amplitudine & collata sua paruitate veluti rubore perculsus cursum suum inhibuerit. Nam credibilius est Ouidium Tyram vidisse ibi alicubi circa maritimos campos quum ad lacum suum Vidouo Iesioro proficisci volebat.

O

OLIKA 55. 5. 48. 7. Illustrium principum Radiuilorum & Comitum in Szidlovv patria & locus natalis à quo etiam Duces denominantur. Septem horum mea ætate simul in Senatu regni residebant. Tantam opinionem virtutis, prudentiæ, & dexteritatis in rebus agendis Deus penes eam gentem reliquit. Eo anno quo hæc scripsimus, hoc est 1584. Georgius Radiuilus in numerum amplissimi Senatus Cardinalium est adlectus & inauguratus ipso Rege assistente & ceremonias quasdam vt audio, circa inuestituram vt vocant, per se adiuuante. Primus hic est Cardinalatus in Litvvania. Antea verò Episcopus tantùm Vilnensis & Liuoniæ administrator vocabatur idem Georgius Radiuilus.

Oliua 55. 48. Monasterium celebre ad Gedanum.

Orsenuald 54. 5. 39. 1.

Osiek 54. 7. 42. in Pomerania. Aliud est ad Sedomiriam. Tertium ad Varsauiam Osiecko.

OSSA flu. 54. 5. 42. 7. Erant verò populi Sarmatici Morauiam versus ad flumen quod dicitur Olsa. Et forsan ipsum ante vocabatur Ossa, sed successu temporis s litera in l mutata Olsa vocari cœpit. A quo etiam Olstinek oppidũ est dictum. Nam Cornelius Tacitus dicit: Osii, Burii terga Marcomanorum claudunt. Forsan ergo pars aliqua gentis illius in Prussia hæsit ad flu. Ossa, vbi Chobrius Rex columnas iniecit. Vnde & pagus vicinus Slupia, id est columna dicitur ad Rogozno.

Olstinek	54.	8.	45.	6.
Orszlica flu.	54.	4.	44.	2.
Ortesburg	54.	0.	44.	5.
Odzilsko	54.	11.	55.	7.

Orssa 55. 5. 55. 7. Arx vbi ingenti clade octoginta millia Moschorum à Polonis Lithvvanisque ferè deleta fuere, anno salutis 1508.

Olszno	55.	7.	38.	5.
Oborniki	53.	9.	40.	4.
Orcycel flu.	54.		44.	

OSTROG 51. 5. 50. 4. Sedes & domicilium natale Ducum Ostrouciorum. Et credibile est istic olim consedisse colonias Ostrogotthorum gentis bellicosæ, cum & scriptores vetustissimi Alaunos, hoc est Volhinios, Gotthos affirment fuisse. Et Bessaraborum vadum, etiamnum vicinum istic traiectum per flumen Slucz vocatur. Besarabes autem in veterib. sedibus Gotthorum habitant inter Tyram & Istrum seu Danubium. Denique nomen Ostrogotthorum cum Ostrog valde est affine & homonymum. De Constantino Duce Ostrogeos viro nostræ ætatis in rebus bellicis nemini secundo sæpe mentio in hac nostra historia occurret. Fuit is pater Constantini huius Basilii, affinis nostri, qui ducta in vxorem filia Comitis Ioannis à Tarnovv Polona, sua amabili sobole vtriusque herois, hoc est patris & soceri ita viuam memoriam expressit, vt cum ambo fuerint pręfecti summi copiarum, & ambo iamdudum mortui sint, tamen intuitu solo Illustrium iuuenum ita perculsi, eorum admonemur, vt non ante triginta annos sed nudius tertius eos mortuos esse credamus. Sita est Ostrog ad confluentem fluminũ Horin & Vilgia. Vrbes eorum ditionis sunt: Ostrog metropolis, Ostrokol, Basilea, Krasylovv, Kuczmin, Konstantynovv, Ostrokol, Dubno. In Polonia verò Tarnovv, Tarnopole, Czerniechovv, Przeuorsko. Cæterarum non benè recordor. Sed audiui quosdam eorũ arces circiter quinquaginta numerare.

Orczik flu.	54.	3.	44.	6.

Olkusium 51. 2. 42. 2. Argentifodinæ & plumbaria milliaribus quinque Cracouia distat.

Ostrokol 51. 1. 50. 7. Antiquis Bassarabei vadum vocatum.

Ostrovv	51.	9.	46.	2.
Olesznica	52.	6.	40.	2.
Obra flu.	53.	12.	40.	2.
Opoczno	53.	5.	43.	4.
Okrzeia	52.	7.	47.	4.
Orchovv	52.	7.	43.	51.

Opole 51. 8. 44. 4. oppidum spectatæ nobilitatis Slupeciorum.

Ogrodzieniec 51. 2. 42. 6. Arx Bonerorum murata miræ elegantiæ.

Opatovv	51.	8.	43.	7.
Osiek	51.	4.	44.	6.

OSTROROG 53. 5. 50. 4. Sedes & domicilium natale vetustæ gentis Ostrorogorum, ex quibus multi insignes Senatores, & etiam aliquando gubernatores totius regni extiterunt. Sed illud est peculiare quod de illis & Czarnkouiis, Sbasinis, Samotuliis prędicatur, eos nimirum primos fuisse inter Polonos ex vicinioribus illi loco, vbi id accidit, Christiani sunt facti, seu nomina sua Christo dederunt, lauacroq; baptismi initiati eam gloriam obtinuerunt. Cuius rei signum spectabile hactenus pariter & nobilitatis

nobilitatis suæ gerunt: vittam nempe baptismalem vno saltem nexu contortam, qualem ii qui baptismo initiabantur caput redimiti gestare solebant. Habebant quidem antea illi aliud ducale signũ auitum, ad pompam & ostentationem magis comparatum (quo vitio fastus etiamnum nostra ætas plurimum laborat) sed abnegatio sui & humilitas christiana in eis effecit, vt hoc symbolum christianæ mansuetudinis omnibus titulis & signis quantumuis speciosis antepofuerint.

OSOLIN 51. 5. 44. 5. Arx murata, domicilium natale generosæ & antiquæ stirpis optimeque meritæ de Repub. Polona Osoliniorum. Habent hi firmiter impressas notitias virtutum, quæ res facit vt semper eodem modo agant & æquabilitatem retineant.

ODRY 50. 3. 45. Ad hoc oppidum oritur flumen Odra, ideo & flumen ab eo denominatur. Fuit sedes olim Gotthorum. Ideo à Plinio Guttallus à Gotthis flumen illud appellatur. Iuxta verò Strabonem fines Gotthorum exporrigebantur vsque ad fines Sueuorum non longo admodum interuallo, quod etiam nomen fluminis Sueuus indicat.

Orlovv 53. 4. 41. 7. Oppidum à Lecicio quatuor milliaribus. Produxit hæc domus viros cordatos, nec consilii inopes: iuxta dictum Philosophi: Militem oportet esse instructum legibus & armis.

Opatouicc 50. 12. 43. 7.

Opaua 50. 9. 40. 7. A veteribus Sydirorychiæ eo locorum statuebantur, temporibus nimirum Traiani. Ideo Cornelius Tacitus dicit Gotthinos illo æuo pependisse tributum Sarmatis tanquam possessoribus illarum regionum legitimis, vt eis liceret metalla in illo territorio fodere & præparare. Expressè hæc habentur in libello de situ Germaniæ, paragrapho: Proh pudor.

Oleszko 50. 9. 48. 12. Sedes quondam ducalis fuit Sienieniorum donatiua, ad quam & Zloczovv pertinebat, in monte editiori ex quo flu. Bug & Stir oritur.

Oraua flu. 48. 8. 42. 3.

Oczakovv 49. 54. Primarium oppidum Scytharum, sed nostrates Iazlouecii & Sieniauii patriam suam istic fuisse asseuerant. Distatque ab ostiis fluminis Buh aliquot milliaribus.

Ostr flu. 51. 54. ab oriente, id est, è regione Kiovv in Borysthenem se infundens.

Ouidii lacus 54. 49. inter Hypanim & Tyram, sed viciniор ostiis Tyræ. Cernitur ibi murus quidam plumbo cõpactus, qui in mare

in mare medio milliari porrigitur. Dicuntque Vitoudum eousq; in mare equo descendisse, dominium sibi maris Sarmatici vendicans.

Orol flumen ad ostia Borysthenis à parte orientali à Taurica.

Olssenica flumen Borysthenis hîc ab ea parte.

Obertim 49. 5. 48. 7. non remotè à Chotim villa, victoria gloriosissima de Valachis parta concelebrata. Ibi concidit Dauid Sienienius pro patria pugnando, pater huius Ioannis Sienienii Castellani Leopoliensis.

P

PIESKOVA SKALA 51. 2. 42. 3. Domicilium natale peruetustæ gentis Szafraneciorum, ex qua multi Senatores, Palatini, Episcopi, præfecti copiarum, velut ex equo Troiano prodierunt, vt est in prouerbio, (Nam equus quoq; est insigne Szafraneciorum.) Hic ergo equus edidit in lucem homines frugi & vtiles Reipub. quarum virtutum typum habes in hoc Palatino Sedomiriensi Stanislao Szafranecio, in quo peculiariùs memoria Senatorum prioris ætatis videtur hæsisse, authorisatis inquam, grauitatis cum pari animi probitate. Accessit corporis proceritas, facies decora, supercilium graue.

Prut flu. 55. 49. A duce quodam eius nominis sic dictum. Hic amnis dislimitat Valachiam.

Poprut flu. 49. 45. Ad Sadetiam cum Dunaiec seu Danastro confluit.

Polanicc	51.	5.	44.	7.
Pokrzivvnica	51.	5.	44.	8.
Paczanovv	51.	5.	44.	7.

Piotrauin 51. 8. 44. 9. locus hic innotuit historia diui Stanislai. Monstratur ab accolis traiectum eius per Vistulam miraculosum. Monstratur quidem, sed tamen non cernitur, nisi ita credentibus.

Pczina 50. 9. 41. 9. Quibusdam Pczina quasi latinum piscina sonat, quòd ibi piscium & piscinarum supra quàm credibile est, copia sit magna.

Preclavv, metropolis quondam Russiæ, & socia Kiouiæ.

Prochnica	50.		45.
Przemisl	50.	6.	45.
Potylicz	60.		45.

Pomorzany 50. 3. 47. 11. Domicilium spectabile Magnifici domini Ioannis de Sienno Castellani Leopoliensis.

 Arx est

Arx est eximia ad splendorem & ad propulsandum hostem patriæ instructissima, murata & quidem ex integro magna cum arte, opera & sumptibus eiusdem M. domini à Sienno. Fuitque hæc quondam possessio gentis clarissimę Svvinkonum, ex qua stirpe floruit olim Archiepiscopus Gnesnensis. Prodierunt & alii successores viri spectabiles & celebres ex eadem familia.

Plauiecz 47. 7. 43. 4.

Polock 57. 8. 52. 10.

Podhaice 49. 11. 48. 5.

Polonne 51. 53. 5. in confluente fluminum Slucz.

PINCZOVV 51. 5. 43. 7. Domicilium clarissimæ gentis Olesniciorum, ex qua familia fuit Zbigneus Cardinalis ornamentum Poloniæ præclarissimum. Arx in monte altissimo ex lapide secto & magna ex parte polimito, arte exquisita fabrefacta, testatur istic virum magni nominis mansisse. Sunt ibi cellæ vinariæ eius proprietatis, vt vina mediocria, & etiã tenuissima, reddantur eximii saporis ad admirationem palati bibentium. Signum gentis est quod iam vsitato more vocatur: Virgo violata. Hoc idem est signum Sienieniorum. Quia vnam gentem esse volunt. De quo plura vide in fine ex professo de insigni Debno.

Pianini 49. 53. locus iudicio senis Bernhardi Pretuicii peridoneus excitandæ arci cum propugnaculis contra Scytharum, immanissimæ gentis irruptiones, idque in ipso aditu regionum barbaricarum.

Pokucie 50. 5. 55. 5. Significat autem nostra lingua pokucie pœnitentiam, eò quòd in reatu detentos ad eas regiones Romani in exilium mittebant. Eos nimirum ciues qui turbulentiores videbantur, aut de proditione suspecti. Et hoc vocabant relegationem, aut deportationem. Porrò exilium grauior erat mulcta, id quod nostri bannitionem vocant.

Pieczymegi sylua 49. 8. 53. Hîc sedes suas Peucinos veteres habuisse autor est Bernhardus Vapouius.

Porohi 49. 12. 34. 12. Prog nostra lingua significat limen. Quia ibi sunt augustiæ Borysthenis ob rupes quib us coarctatur aqua profluentis & veluti per limen ex alto decidit cum magno fragore. Vltra hoc limen cùm milites Kozaki euadunt, iam se securos putant à Scythis. Veteres talia loca Katadupa à sonitu qui è longinquo exauditur, vocare solebant. Inueniuntur tales cataractæ & in his magnis fluminibus Istula ad Gnevv, Narevv, Rheno ad Baden. Forsan Deus veluti frænum eo modo iniicere eis voluit vt cursum eorum retardaret, ne abuterentur sua potentia, supra modum arando terram.

POSNANIA 53. 7. 40. 6. Posna vrbs pulcherrima, riuis distincta ad voluptatem, veteribus Stragona dicta: sed nomen mutauit ab illo tẽpore quo Imperator Ottho tertius cum Rege Poloniæ Chobri notitiam iniit. Inde Posnania vocata. Aut verius, quòd Poloni illo in loco primùm notitiam christianæ religionis (quod poznániem pravvdy vocant) consequuti sunt. Laudatur illa vrbs à politia, amœnitate loci, & morum elegantia: sed verius laudari potest ab eo euentu quòd in illo territorio, vt iam dictum est primum omnium ad cognitionem Christianæ religionis & abiectionem idololatricorum cultuum peruenere Posnanienses cum Rege & vicinioribus familiis, Czarnkouiis inquam, Ostrorogis & Zbąsiniis, Samotuliisque, qui signa conuersionis suæ vittam baptismalem hactenus pro armis circumferunt.

Pakosc 52. 12. 44. 8. ibi cruce limes signatur.

Plocko 53. 9. 45. 8. quondam Ducum Mazouiæ sedes. Arx murata & ciuitas.

Przedborz 52. 1. 42. 8.

Piotrkovv 52. 8. 42. 7. vbi olim heroes Poloniæ causa comitiorum antiquo instituto conuentus agere solebant.

Plauiecz 54. 1. 42. 7.

Pabianice 52. 9. 49. 8.

Parcovv 52. 4. 48. 6.

Przypiecz flu. 52. 4. 48. 6. Peucinorum coloniæ.

Prossouice 51. 5. 45. solum fertile & supra modum pingue. Vnde iocus Sigismundi primi Regis Poloniæ desumpt⁹. Cùm enim Ioannes à Lasko Archiepiscopus Gnesnensis impensius coram eo gloriaretur se in oppido suo Lasko non modò cathedralem vel collegiatam ecclesiam erexisse, sed etiam cęmiterium eius terra sacra Hierosolymis aduecta conseminasse. Ille subridendo inquit, Quid terram sacram? Si fertiles illas arenas Masouiorum reddere voluisti, potius Prosouiensem terram tecum eo deportasses, agrosque illos conspersisses. Tantùm Rex solo Prosouiensi tribuebat.

Pascua Pomarzani 50. 48. In summitate fluminis Kropiecz sita sunt.

Pascua Zloczouiensia 50. 6. 48. 4. in summitate scaturiginis fluminis Stripa.

Pascua Oczakouiensia 49. 54. inter Oczakouiam & Ouidii lacum.

Pikovv 51. 2. 51. 9. oppidum.

Ploskirovv 50. 3. 49. 8.

Probito

Probito flu. 50. 8. 52. 8. ad Hypanim.

Piſczambot flu. 50. 9. 53. incidit in Hypanim. Ibi etiam eſt pons Vitovvdi.

Poromil 51. 6. 48. ad Styr flu.

Podkamienie 49. 47. 4.

Poltovv flumen ſub Gliniany.

Q

Qvvidzin 54. 10. 42. 7. Vide infra in deſcriptione veteris Poloniæ paragrapho Quadi.

R

RADLOVV 53. 40. Locus amœnus & refertus omni genere elegantiarum, ita vt Luculli hortum putes. Domicilium eſt Magnifici Opalenii, ſupremi Marſalci regni Poloniæ & capitanei generalis maioris Poloniæ.

Ragneta 53. 8. 43. 8.

Rein 53. 2. 43. 7.

Rogozno 54. 6. 42. 6.

Rozemberg 54. 8. 42. 11.

Rozan 54. 1. 41.

Raſtemberg 54. 12. 44.

Raigrod

Rozanka 54. 4. 49. 7.

Radomia 54. 11. 49. 5. Eſt & flumen ad Gedanum.

Reſizad 55. 5. 54. 5.

Rzepin 55. 5. 58. 6.

Raciąſz 53. 11. 43. 6.

Radzimin 53. 7. 44. 8.

Raua flu. 53. 5. 43. 6.

Radoſzyce 52. 1. 43. 6.

Raciborz 50. 11. 40. 12.

Ribnik 50. 10. 41. 4.

Regius mons, vide Kinsberg.

Rimanovv 50. 2. 44. 7.

Rab flu. Rapo 59. 2. 44. 3.

Ropa flu. 50. 43. ad Biecz flu.

Rohatyn 49. 10. 47. 6.

Ruſſaua flu. 49. 51. in Tyram labitur. Libenter hæc Ruſſica & Podolica annotamus & curioſè perquirimus, quia depopulationes Tartarorum ſæpè cogunt nos talia perſcrutari. Vbi ſint, quid agant, quò tendant.

Rovv flu. 50. 51. incidit in Hypanim. Et ad eius ſcaturiginem in ſummitate Bar arx munitiſsima.

Ruſtauica flu. 51. 52. in Hypanim incidit, vbi inſignis vir Staniſlaus Strus occubuit, pater iſtorum, fortiter dimicando cum Scythis.

Rakovv 51. 6. 43. 12. Erat quondam ſylueſtris ſolitudo, dumeta & latibula ferarum, quæ ab agnatis ſuis Gnoieniis idem Mag. Ioannes à Sienno Caſtellanus Leopolienſis redemerat, & ſyluis extirpatis, molendinis inſtitutis, agris excultis oppidum excitauit pulcherrimo nomine ei impoſito Rakovv, quod ſignificat Cancrum ab inſignibus vxoris ſuæ chariſsimæ. Ibidem oppidum ab inſignibus ſuis locauit, vt ſempiternum extaret memoriale felicis coniugii & amicitiæ inter Sienienios & Gnoienios. Ibidem & villas & piſcinas cõplures, & aulas amplas magno ſumptu fabrefecit. Et tertium oppidum Stephanovv à nomine Sereniſsimi Regis Poloniæ patroni ſui clementiſsimi appellatum locauit.

S

SEDOMIRIA 51. 1. 44. 10. Sedes ſecundogenitorum fuit, cùm Reges hæreditabant, naſcebantur non eligebantur. Eſt locus ille ſupra modum amœnus & delicatus. Vineæ iſtic coluntur. Pomaria vbique patent, ita vt putes vndiq; ſyluas circunſtare. Tanta ibi eſt copia nobiliſsimarum frugum. Propterea Cazimirus Magnus & alii reges eò ad capiendam auram animi cauſa progrediebantur. Auxit loci beneficium ciuium ipſorum vrbanitas coniuncta cum aliis oblectamentis. Inuenias ibi præſtantiſsimos Medicos, Muſicos, potus varia genera, & hilarem clerum, piſcium, mellis, ſalmonum, ferinarum, frumenti, & aliarum libentiarum (vt Gellii verbo vtar) copiam incredibilem. Adminiſtrat præfecturam illam ſumma cum laude vir Magnificus Andreas Firleius dominus à Dabrouica, Caſtellanus Lublinenſis.

Sequa 54. 44.

Suenta flu. 56. 45.

Saikiemi 56. 6. 47. 4.

Svvintraua 56. 4. 50. 8.

Smolenskò 56. 11. 56. 4.

Selbgorg 55. 1. 45. 9.

Sud 55. 44. Sud Samogitæ, id eſt, Septemtrionales Samogitæ. Inſula eſt retrò Regium montem. Vel ſunt Sudinorum veterum populorum reliquiæ, quarum Ptolomæus ſubinde meminit.

Szepenpil 55. 3. 43.
Soka 55. 3. 44. 5.
Salauni 55. 46. 6. Idem forsan quod Savvlæ vocant. Præfectura prædiues.
Seimi 55. 10. 47. 10.

SOMLO 48. 6. 46. 6. Arx est murata in Hungaria, à Sambor 38. milliaribus, à Kolozuar 11. Estque locus natalis Batororum. Gens hæc Illustris & vetustissima, ex qua anno salutis 1576. Stephanus primus, Princeps & Palatinus Transyluaniæ, Rex Poloniæ & Mag. Dux Litvvaniæ electus fuit. Hic aduentu suo turbatas res Sarmatiæ pacauit, mærorem que incredibilem Poloniæ ob extinctos modò auitos Reges lætitia sui aduentus exhilarauit. Chronologi annotãt iam ante Cęsaris Augusti tẽpora Batororum stirpem in Pannonia floruisse. Ita enim Strabo inquit: Pannoniorum gentes sunt: Breucii, Andixecii, Diascones, Pirostæ, Mazæi, Desiciatæ, quibus Bato imperabat. Hæc si ita se habent, origine ergo hic Rex non tam Hungarus, quàm nostras esset. Nam Hungari nondum peruenerant tum in Pannoniam. Pannones autem à nostris Panis seu Polona nobilitate non ita multum dissident. Quin immo Cechus & Lechus ad nos venit cum suo comitatu & colonis ex Pannonia. Meminit etiam Iouius Batororum aliquoties, ex quibus Proreges Hungarię patrum nostrorum memoria designati sunt.

SLVCKO 53. 52. Sedes Illustrissimorum Ducum Slucensium. Principes isti prodierunt ex eadem stirpe ex qua Reges Poloniæ Hungariæ & Boëmiæ originem suam deriuant. Adepti sunt autem maiores horum Ducum virtute belli pacisque artibus prærogatiuas tales & tantas, vt tempore pacis primum locum in Senatu, tempore belli dextram manum tenere, tutelaremque salutis Regiæ curam habere promeruerint. Potestq; eorum stirpis series hoc ordine enumerari. Olgerus Mag. Dux Litvvaniæ primam vxorem Iuliam seu Vlianam duxit filiam Ducis Vitepsciensis Russam, religionis Græcæ, ex qua suscepit sex masculos, quorum natu maior fuit Vladimir⁹ Dux Kiouiensis frater germanus Iagellonis: sed alia matre natus. Ex quo Vladimiro prodiit Alexander quem Rusi Oleiko vocant. Hic fundauit ciuitatem Slucensem triurbem ad flumen Slucz ante annos 150. Ex Alexandro Simeon, ex hoc rursus Georgius qui duxit Thecziniam Comitem fœminam lectissimam, ex qua tres suscepit masculos qui nunc versantur in luce hominum: Georgium, Simeonem & Alexandrum iuniorem iuuenes heroicis virtutibus suffultos, de quibus vsurpari potest illud:

Spes altera Romæ. Ducatus hic Slucensis hactenus à Geographis & Chorographis suppressus est, quod ego committere nolui, cùm sit magnitudine sua effatu dignus. Terminatur ab oriente Borysthene à septemtrione flumine Niemen, à meridie Pripecio, ab occasu parte Magni ducatus Litvvaniæ. Vrbes eius sunt Sluck metropolis. Kopil secundogenitorum à Slucko quinque milliaribus distans. Turecz 15. Petricouice 24. Volkukala 4. Mohilovv 50. ab eadem Slucko distat. Alias breuitatis causa omitto.

SPITKOVICE 50. 10. 41. 5. Arx murata. Et est locus nobilis cum aliis rebus tum captiuitate Ducis Henrici Barbati, quem Cõrard⁹ Mazouiorum Princeps ante ducentos annos in ea villa diuinæ rei vacantem cœperat, & in Mazouiam asportauerat. Estque domicilium natale vetustæ gentis Miskouiorum, ex qua multi Senatores præstantissimi, Episcopi, Palatini, Castellani & etiam Campiductores prodierunt. Fulget nunc senectute viri di Petrus Miscouius Antistes Cracouiensis columen familiæ. Fuit ex eadem gente ante decennium Stanislaus Miscoui⁹ de Mirovv Palatinus & Capitaneus Cracouiensis, Margenburgensisque, vir heroicus, mihi perfamiliaris. Dici non potest, quàm egregię formę & proceritatis, & vt ex picturis liquet, Scandembergo ipsi simillimus. Meritò ergo illud ei competit: Gratior est pulchro veniens de corpore virtus.

Soldim	54.	2.	38.	9.
Starigard	54.	10.	37.	13.
SLETINVM	34.	10.	37.	11.
Strzelce	54.	10.	37.	11.
Stepelborg	54.	1.	39.	5.
Sluchovv	54.	5.	41.	3.
Sloniny	54.	5.	41.	3.
Sloniny	54.	2.	49.	7.
Sklovv	54.	4.	55.	7.
Sulevvice	53.	6.	3.	8.
Svviebodzyn	53.	5.	39.	4.

Sueuus flu. Sprea nunc dicitur in Marchia. Alii illud flumen ad Budissinum apud Vindas Saxonicos esse volunt, & rectiùs.

SBASZIN	53.	3.		
STENSZOVV	53.	3.	39.	
Szamotuly	53.	8.	40.	2.

Squidzinia 55. 8. 30. 7. Solùm hæ duæ appellationes Quidzin & Sqvvidzinum aliquid commune habent, cum cognomine Quadorum.

SIENNO 51. 44. Habet hæc gens peculiare chronicon rerum à suis maiorib. gestarum. Cõpluresq; ex iis prodierunt dignissimi Senatores, Archiepiscopi vtriusq; sedis, Gnesnẽsis inquam & Leopoliẽsis, Episcopi Cracouiensis cathedræ, Posnaniensis & Cuiauiensis, viri liberales & largitores in opera pietatis, vt testantur etiam nunc insignia illorum insculpta templis, collegiis, & domui Hierosolymitanæ. Quin & dignitas Cardinalatus eis nouus honos in Polonia attributus fuit, quod antea nemini contigerat. Erant item ex eis multi Palatini, Castellani, legati ad exteras nationes, ad Concilium Basiliense, & ad Imperatorem Turcorum, viri consulares, & quando opus erat, milites strenui. Ideo nunquã à subselliis ordinis Senatorii discessere. Omnium horum nunc memoriam refert Ioannes Sienienius, Castellanus Leopoliensis, Senator regni dignissimus & suæ familiæ hoc tempore maior domo, (permitte me sic loqui.) De cuius meritis erga Rempub. lege in fine epilogum huius libri.

Slupia 51. 7. 44. 7. Domicilium Slupeciorum natale à Sedomiria milliari vno. Domus isthic est lignea admirandæ structuræ, quæ declarat etiam antiqui seculi homines nequaquam ingenio destitutos fuisse.

Slupca	53.	8.	41.	5.	
Stobnica	53.	8.	40.	2.	
Sobien	49.		45.		
Sniena	53.	4.	41.	7.	
Srzoda	53.	4.	40.	8.	Est & aliud Srzoda vel

Srotka in suburbio Posnaniensi vetustum à quo ius Sredense. Vide D. Cromerum.

Sobota 53. 11. 41. 6. Sobotiorum expresse memi nit Ptolomæus eodem ferè loco. Srzoda ergo & Sobota antiquissima sunt oppida.

Sochaczovv	53.	7.	43.	4.	
Sremsko	53.	12.	43.	7.	
Sbuczin	53.	12.	45.	7.	
Sedeszovv	53.	7.	48.		
Schoua	52.	12.	39.	4.	
Strasborg	52.	8.	39.	4.	Germanicè, Brodnica Polonicè.
Strzecze	52.	6.	40.	9.	
Sicovv	52.	7.	40.	8.	
Siradia	52.	6.	40.	6.	ibi facinorosi etiam ex nobilibus in turrim coniiciuntur.

Suleiovv

Suleiovv	52.	1.	44.	11.	
Skrzinno	52.	1.	44.	11.	
Sądecz	50.	6.	43.		Monasterium istic virginum, nobilitatum reginarum Poloniæ viduarum cohabitatione. Huius conditionis & professionis fœminas Assisterias vocant Ecclesiastici.

SCZEKARKOVV 50. 60. Domicilium Tarlonum qui iam diu ornamento erant aulæ Regię. Cum Thęciniis sunt co armes, & quondam etiam gentiles.

Solec	52.	1.	44.	6.	
Stezica	52.	6.	44.	11.	
Staniovv	50.	7.	47.	11.	
Slumniki	51.	1.	42.	12.	
Stama					
Skarmirz	51.	3.	43.	5.	
Slavvkovv	51.	3.	42.	3.	
Szidlovv	51.	6.	43.	11.	Colonia veterum Sidoniorum. Vide ab initio diuisionem veteris Poloniæ.
Strzelcze	51.	7.	40.		
Skala	51.	1.	42.	6.	Skala locus inclaruit bello Mazouiorum Ducum.
Stir flu.	51.	1.	42.	6.	Stirii populi vltra Vien

nam vnà cum aliis Slauinis inde progressi esse creduntur. Creditum est antiquis flumen Stir à Tyra scaturiginem suam trahere, quod expresse pictum extat in tabula Grodecii. Sed errorem hunc detexerunt lustratores Regii. Deriuant enim Stir ex montibus ad Olesko, vnde & Bug & alia complura flumina. Quia tamen ab illa regione decurrit qua Tyra prætermeat, rectè Stir, id est à Tyra demanans, litera s addita, nuncupatur. Ad hoc flu. sita sunt oppida: Czartorisko, Manaster, Peremil, Beresteczko, Strzemil.

Sytomirz	51.	11.	50.	9.	
Skala alia	50.	3.	48.	7.	ad Zbrocz flu.
Sbarasz	50.	6.	48.	7.	Colonia ducum Sbarasiorum. Floret nunc ex ea gente Palatinus Trocensis.
Sienica	51.	9.	46.	9.	vbi & pagus Boncza.

Etenim pro signo militari hæc gens gerit monocerota, quod Boncza vocatur more patrio. Floruit ex ea gente nostro æuo Nicolaus Sienicius vir consularis & eloquens, deque Repub. Polona optimè meritus, constantia admirabili. Cõmemorantur nunc frequenter eius consilia & orationes habitæ ad Regem & Senatum.

Szatanovv ferè in via qua itur Kamenecia ex Tarnopole. Septem

 milliaribus

milliaribus inter vtranque vrbem ſita.

SIENIAVA 50. 12. 40. 9. Clariſsima colonia Sieniauiorum ſedes ſuas hîc habet. Cuius iuuentus veluti murus obiecta contra Tartarorum irruptiones ſemper ſeſe opponebat. Floruerunt nunc duo Palatini Rußiæ ex ea gente, Pater & filius ſucceſsiuè.

Sczmielovv 51. 5. 46. 2.

Sczebrzeſzin 51. 9. 46. 9. Iuriſdictionis Regiæ fuit quondam, ſed in donatiuum ceſsit Demetrio de Goray.

Stepan 50. 6. 50. 9.

Sokal 51. 3. 41. 8. à quodam Duce Sokal fundata & denominata.

Strumien 50. 9. 41. 8. riuum ſignificat, eò quòd Iſtula paulò vltra hoc oppidũ oriẽs mediocri alueo iſtac pererrat.

Sola flu. 50. 8. 42. 9.

Skauina flu. 50. 8. 42. 9. Eſt & oppidum Skauina ibid.

Szorſtin 50. 2. 43. 3.

Sluzovv 53. 42.

Smigrod 50. 5. 48. 8. Stadniciorum clariſsima colonia & locus natalis, vide Srzeniaua.

Sedziſzovv 50. 7. 44. 8.

Strzyzovv 50. 7. 44. 8.

Sloczovv 50. 4. 47. 8. Ampliſsima hæreditas, ad Olesko quondam pertinebat.

Samaide 51. 12. 44. 4.

Scandia, deſcriptionem eius vide ab initio.

Savvran flu. 50. 4. 51. 12.

Svvinigrod flu. 50. 4. 55. 6. Sedes olim Ducum Ruſ.

Sniatyn 40. 49. Vltima præfectura in ipſo aditu Valachiæ.

Seret flu. 40. 49.

Seret 49. 50. ciuitas.

Seret flu. Aliud Seret Podolicum, ad quod eſt Zaloſce, Czerniechovv & Hnieziola. Flumini iungitur infra Trebovvla.

Sarnie pole 50. 52. ſunt campi: Vloczysko vocant.

SZLAK Sunt itinera vſitata Scytharum, quibus infeſtare ſolent terras Rußiæ fertiliſsimas & etiam Podoliam. Et numerantur tres præcipui: vnus Kuczmienski, alter Czarny ſzlak, tertius Valachicus, quos non piget hîc deſcribere. Et certè ſi quid laude dignum præſtitit Magnificus vir Ioannes Sienienius in hac luſtratione, iſtud ſanè quòd hęc itinera accuratè deſcripſit & depinxit numero mil-

mero milliariorum adiecto, non modò vtile, ſed etiam valdè pium op⁹ perfecit. Nam ſi Imperator Antonius Pius Pii nomen meruit, quòd libellum confecit quendam in quo vias deſcripſit quæ ducunt Roma ad nationes barbaricas, vt captiui Romanorum illo æuo ſcirent & noſſe poſsent qua redeundum ſit in patriam, ſi fortè contingeret eis ex manibus hoſtium ſeſe euoluere: certè non minus encomium meritus eſt noſter Ioannes Sienienius, quòd hoſce ſzlak dictices in iis tabellis expreſsit. Audimus enim de multis captiuis qui apud Scythas aut Turcas detinebantur, quòd cum poſſent ſe interdum ex catenis ipſorum euoluere, tamen ob ſolã ignorantiam itinerum reditus in patriam, maluerunt duriorem morte ſeruitutem perferre, quàm profugientes ex ergaſtulis eorum in ſolitudinibus oberrare, aut à feris deuorari. Porrò ex iſtis deſcriptionibus luſtratorum, quilibet poteſt ſibi notitiam comparare illorum itinerum, vt ſi fortè domino Deo permittente quidpiam tale ei contingat, ſcire poſsit quo eſt egreſſus loco, & quem portum tenere debeat, compendium quærendo ſuorum malorum.

Kuczmieński ſzlák.

Primò Leopoli ad Száravvka nota ſunt itinera. Ex Szaravvka 20. milliaria ad vadum fluminis Kuczmien, à quo etiam hic ſzlak denominatur. A Kuczmien ad Kodima fluminis vadum 10. milliaria, à Kodima ad Savvran 4. milliaria. A Savvran ad Czapczaki 10. milliaria. Inde verò Oczakouium 8. ſunt Rußica multò maiora quàm Polonica. Ideo vni gradui decem milliaria forſan reſpondebunt. Polonica verò 15. Iſta via eſt compendioſior omnium.

Czarny ſzlák.

Leopoli Sokalum 12. milliaria, Sokalo Luskum ad Stir 12. milliaria, Lusko ad flumen Horin 11. milliaria, ab Horin ad vadum Slucz per Zaſzlavv & Polonne 10. A Polonne 40. Kiouiam. Eritque à ſiniſtra oppidum Cudniovv, à Kiovv Kaniouum 16. milliaria. A Kaniovv Gzerkaſium 15. A Czerkaſy ad Porohy 12. milliaria. A Porohy Tomakovvka 11. Inde Torhouiſtiam 6. Hîc iam Scythæ nauigiis dilabi ſolent per ſinum Boryſthenis vſque Oczakouium vel quò lubet.

Szlak Walachicum.

Per Buczac, Skala, Zynkovv, & ſummitates fluminum Vſzyca, Dzvvan, Ruſzaua, inde per Valachiam, aut per campeſtria littoris Tyræ: milliaria in tabula adſcribentur.

De cuſtode

De custode transituum seu ßlák.

Hisce transitibus vnus speculator vir nobilis expertæ virtutis præficitur, qui vocatur custos trium szlák seu viarum tritarum. Hic per se & per homines industrios & vitæ suæ minimè prodigos vario ingenio nauiter motus, & machinationes hostium inuestigat, & vbi resciuerit de hoste, præsidibus arcium & duci belli campestris renunciat, qui dato signo, recollectis copiis confestim occurrit eosque adoritur. Atque ita Podolii noctes ac dies bello continuo vitam totam transigunt. O viros omni genere premiorum dignos.

Sina voda 49. 10. 54. 5. Est restagnatio quædam maris ad ostia Borysthenis. Hac Scythæ nauigiis subuehere se solent, & tandem in nigra sylua latitare, donec omnes conueniant. Inde à nigra sylua dicitur Czarny szlak. Mare illud est tranquillum & ab iniuriis procellarum tutum, ita vt etiam in eo folia nimpheæ sicuti fit in aliis lacubus paruis excrescant, & supernatent aquæ: Et differt Sina voda à mari mortuo, in quo sal veluti glacies tenuis supra aquam innatat, & est admodum subtile. Hoc situm est ad Precop, vbi illa fossa à mari cernitur ad mare.

Sylua nigra 49. 12. 54. 1.

Stare Siolo 50. 12. 42. ad Gologury.

Stripa flu. 50. 1. 48. 5. Tyram versus tendit non procul à Podhaice.

Sotharab flu. 52. 54. ad quod Sytomyrz in Borysthenem illabitur.

Smotricz flu. 50. 49. ad hoc est Grodek, Kamenec & arx deserta Smatricz.

Szaravvka 49. 8. 50. 8. in summitate fluminis Vszica. Domicilium fuit Bernhardi Pretuic bellatoris illius clarissimi qui filium reliquit dotibus animi eximiis ornatum.

Stolpien 50. 8. 47. 6.

Strzemyl 50. 8. 48. 6. Lasczonum qui dicuntur Strzemielecki. Inclaruit iam diu rebus bellicis dominus loci illius Stanislaus Lasc.

Sczurouice 50. 47. 7.

Sluck flu. 52. 50. oritur non procul à Czarny ostrovv, Zborna Mogila versus.

Sula flu. 49. 55. è regione Chorcyca insulæ, in quod columnas iniecisse dicitur Rex Chobry, non procul à cataractis, sed Zula à Cromero vocatur.

Somar flu. 49. 1. 54. 10. Paulò inferius quàm Sula. Vide infra in Topographia ostiorum Borysthenis.

T

TORVNIA 54. 1. 42 8. Vrbs celebris in ipso aditu Prussiæ. Situs Gedani & Tiblingæ Toruniæq; triquetram figuram efficit, sed Torunia salubritate aëris & decore, primo intuitu duas illas superare videtur. Vnde in prouerbium abiit apud Polonos maiores: Rubes vt Torunia. De eius origine vide historiam nostram.

Tang flu. 56. 9. 45. 6.

Tapia 55. 7. 44. 8.

Ticzinum 54. 1. 42. 8.

Tur flu. 53. 8. 53. 3. insigniter piscosum.

Tustan 46. 49. Oppidum in ipso limite Poloniæ & Hungariæ. Propterea Tustan significanter, id est, hîc siste gradum appellatur. Exemplo noto à columnis & gadib. freti Herculei. Vnde symbolum affigitur: NON PLVS VLTRA.

Tyszovvce 51. 1. 46. 10.

Tanevv flu. 51. 5. 43. 3. cum Tanai flumine nomen commune habet.

Tvvardoszin 50. 1. 41. 12.

Tur stagnum 51. 42. nobile, vbi Przypiecz flumen scaturit, ad pagum HOLOVVNO. Ibidem Turia flu. vbi ratno.

Tismienica flu. 48. 6. 52. ad Torhouistiam in Borysthenem sese insundens.

Torhouistia 48. 6. 52. significat nostra lingua nundinationes, eò quòd ibi negociatorum emporium nobile admodum fuit, dum starent res Russorum & Græcorum. Est & in Valachia aliud Torhouistia.

Tarnauatka flu. 49. 52.

Tismien flumen 48. 6. 52. aliud quàm Tismienica, nam hoc ad Borysthenem ad Torhouistiam, illud ad Axiacum vel Hypanim.

TECZIN 5. 50. 12. 42. 12. Domicilium natale Illustrium Comitum à Theczinum. Produxit hæc dom⁹ viros excelso & regio animo præditos. Proinde hoc peculiare habet, quod à ducentis annis nunquam à subselliis Senatoriis recessit, sed aut Palatinorum, aut Castellanorum munere fungitur. Ludouici Regis temporibus Topororum trecenta vexilla in quadam bellica expeditione censa fuisse dicuntur. Signum gentis est bipennis quod veteri & recepta consuetudine STARZA ideo vocatur,

quod antiquissimum sit signum. Nam quidam eius originem ad tempora Boleslai Kriuousty referunt, quidam ad Miecislaum vsq;, qui primus Christo nomen dedit, quidam autem aborigenem ipsorum vnum ex duodecim illis Palatinis primis fuisse tradunt. Au tores habeo.

Trebovvla	49.	12.	48.	7.	
Tehinia	49.	6.	51.	6.	Arx ad Bialogrodum, quam hoc anno Kozaki Nisouii acerrimè oppugnarunt.
Tubarcza	48.	6.	52.		
Troki	55.	7.	40.		Sedes istic fuit Lithvvaniæ Ducum, ante conditam Vilnam.

TARNOVV 50. 6. 44. 11. Domicilium natale Illustrium Comitũ à Tarnovv. Multa autem memorabilia temporib. Iagellonis & Vladislai tertii gesserunt ataui Tarnouiorum. At Ioannes à Tarnovv nostra memoria suæ famæ splendore prædecessorum suorum lucem superasse videtur. Hunc hominem Sigismundus Rex tanti fecit vt post illam memorabilem victoriam de Valacho partam ad Obertinum, binorum grossorum in iugera cõtributionem publicã ei decreuerit, qui honos antea nemini quod sciam habitus fuit. Antiquitate quidem totum genus humanum adæquatum sibi est. Sed si tempus illud respicias quando quis è tenebris emersit heroicis factis, Tarnouii Teciniis hac in parte pares habenrur. Attamen Thecinii hoc nomine aliquid sibi deberi volunt, quod veluti aborigenes ex stirpe Polonorum prodierint. Tarnouii autem aliunde huc appulerint. Hanc differentiam quidam statuunt. Non ignoro tamen Stanislaum Orichouium, cui in hoc multa debentur, voluisse probatum facere, Leliuam signum Tarnouiorum hîc quoque in Polonia, & ex Polonis originem suam traxisse.

Tomakovvka 49. 54. Insula est in Borysthene, inter Tesmien flumen & Fesinum, quod ex Nigra sylua demanat, vbi Nisouii Kozaki tanquam in arce fortissima habitant confidenter. Etymon Thomakovvka à Thomos videtur esse nacta. Nam Thomitanis forsan, vbi Ouidius exulabat, obnoxia fuit.

Trhobies flu. ibidem è regione Cerkasy est sita.

Thlumacz	49.		49.		
Tarnopole	50.		48.		
Tohoro flu.	52.		54.		ad quod Sytomirz, Cudniovv.
Turobin	51.	5.	44.	6.	

V

VILNA 55. 9. 49. 6. Vrbs insignis & ampla, Litvvaniæ metropolis, à Gedimino duce fundata anno domini 1321. ad confluentem fluminum pulcherrimorum Vigiliæ & Vilnæ, muro verò cincta ab Alexandro Poloniæ Rege 1505. Hæc nobis & Vngaris Boëmisque magnam seriem Regum edidit. Vbi nunc est Vilna, Igliones populi à Ptolomæo collocantur, qui ab Ouidio Gelo nespicti vocantur, eò quòd variegata & polimita veste libenter vtebatur ea gens, sicuti nunc septemtrionaliores populi Moschi morem veterem retinent. Summæ nunc autoritatis est apud Vilnenses Eustachius Volouicz, non modò hoc nomine quòd sit eorum Castellanus & Cancellarius, sed quod eum propter eximias virtutes & opinionem summæ prudentiæ instar patris patriæ amãt & colunt. Non vidit ille Germaniam nec vnquam aspexit Italiam Galliamue, sed tamen & Germani & Itali, & qui modò veniunt in aulam Regiam, habent in eo quod mirentur & suspiciant.

Eustatius Volouicz Castellanus Vilnensis.

Varmia	55.	5.	42.	11.	Vide Bransberg.
Venedie	55.	5.	42.	11.	
Vilka	53.	6.	47.	6.	
Valrcz	54.	5.	39.	10.	
Vscie	54.		40.		
Viecborg	54.	2.	41.	3.	
Vandeburg	54.	4.	46.		
Vasosche	54.	9.	46.	2.	
Volkomiria	54.	2.	46.	11.	
Basiliski	54.	8.	39.	11.	
Vilgia flu.	51.		50.		ad Ostrog decurrit.
Vlanovv	51.	8.	51.	8.	Scytharum municipium quod Sieniauii fundarunt ad obsequia sua. Nam eis commilitant vbi datur signum.

VISTVLA flu. quod & Istula, Vistillus, Vandalus à veteribus vocatur. Flumen est valdè amœnum, & multos populos iam ad hos, iam ad illos veluti eleemosynaria materfamilias consultò diuertens ditat sua opportunitate. Hæc mediam Sarmatiam peragrando lambit, & oritur ex montibus Sarmaticis vltrà oppidum Skoczovv & Bielsko gradu 50. minuto tertio, 45. 9. & tandem septemtrionem tendit, arcus figuram efficiens. Antequam autem mari mergitur, capit in se quinquaginta flumina iustæ magnitudinis, quorum bona pars est nauigabilis, ex quib. duo nobiliora infra Varszauiam sese ei associant: Narua inquam & Bug. Et cum in-

ſimul veluti peregrinatura ad ſinum maris Baltici iter arripiunt, rurſus aliquot ante Gedanum milliaribus,non ſecus ac ſi lis quædam inter ea coorta eſſet, inuicem à ſeſe dirimūtur. Nam vnum illorum Elblingam,veluti inuento proprio meatu,quod ante deſeruerat,aliud medium petit. Viſtula verò ipſa artificiosè deducta ſuo alueo, quem noſtri Lenivvka vocant Gedanenſium vrbis muros alluens, in mare ſeſe è conuersò demiſſo murmure exonerat. Hinc fabula nata eſt de diſsidio trium Nympharum, quæ cùm initio concorditer itineri ſeſe commiſiſſent, tandem ad Gneuum oppidum ira exitiali inter eas coorta (nam & Gneuum iram ſignificat patria lingua) amicitiam ſoluunt, & alienatæ à ſe diuerſum diuerſæ petunt.

VARSAVIA 53. 8. 44. 4. ſedes olim & colonia Auarinorum populorum creditur fuiſſe,quod & loci vicinitas, & ſonus cognominis indicat.Pons per Iſtulæ vaſtitatem ab Augusto Rege,ante decennium præadmirando genere ſtructuræ fabrefactus,vrbis admirationem auget. Conſilium & inſtitutum ædificandæ tantæ machinæ ex hoc epigrammate æri inciſo,& frontiſpicio portæ affixo facilè patet.

Inſcriptio pontis Warſauienſis.

Ne pontem ſublicium
Superbo ſumptu,atque arte admirabili
A Sigiſmundo Auguſto, Rege inchoatum
Et à ſe poſt eius mortem
Conſimili opere perfectum,
Repens vicina ſuburbanorum
Malè cautorum tector flamma
Nec opinate merè corriperet
Correptumque in fauillam redigeret:
ANNA Iagellonia Poloniæ Regina
Magnorum Regum: coniunx,ſoror,filia,
Hoc lateriti propugnaculi ſepimento tutiſs:
A fundamentis excitato
Muniendum curauit.
Anno Chriſti Dei noſtri MDXXCII.

WRATISLAVIA 53. 5. 39. 6. vrbs præclara ſocia & ſoror Cracouiæ ob continuas negociationes, & quod colonia Polonorum fuit olim.

Vierus 52. 4. 40. 12.
Vielun 52. 2. 40.

Vnieiovv

Vnieiovv 52. 12. 40. 8.
Viazd 52. 9. 44. 4.
Volborz 52. 8. 42. 8.
Varka 52. 9 44. 4. vbi ſitum eſt oppidum Varka Ptolomæus Burios populos ponit. Et certè vox etiam ipſa declarat Burios & Varenſes,B in V vſitato more verſo,non multum à ſe diſtare. Varka igitur inter antiquiſsima municipia Poloniæ collocanda,ſicuti & Sroda & Sobota.

Vrzedovv 51. 5. 45. 5.
Viſloka flu. 51. 1. 44. 2.
Viſlok oppi. 50. 5. 44. 5.
Viar flu. 51. 4. 45. 7. cum Viſlok confluit ad Lancud.

Viſnia 50. 3. 64. 2. vbi comitia fiunt Ruſsicæ nobilitatis.

Vag flu. 49. 9. 42. 2.
Vldoue iezioro 51. 6. 50. 6. Ruſsii Ouidii lacum hūc fuiſſe dum exularet,aſſeuerant. Eſt quidem nominum non parua affinitas.At certum eſt Ouidium in vrbe Thomitana ad oſtia Danubii exulaſſe: niſi fortè reditus annui iſtius lacus à Romanis in ſolatium exilii ei attributi erant. Nam ſal Scythicum ex aqua illius lacus conficitur. Vide lib. 3. Annalium noſtrorum.

Vilhora 51. 6. 50. 6.
Viſniouiec 51. 10. 46. 6. in arduo monte. Et eſt colonia nataleque ſolum Ducum Viſnieueciorum quorum fama & decus bellicarum virtutum impleuit Europam,ita vt vbiuis etiam in pagis agreſtes cantilenis eos celebrent. Locus ibi monſtratur pugnæ cum Tartaris & victoriæ Polonorum.

Vhrovvsko 51. 9. 47. 5. Reius in ſuo libello huius gentis ſtirpem à Ducibus priſcis Ruſsis deriuat. Quæ ſententia comprobari poteſt priuilegiis Vrgonis aborigenis ipſorum qui fundauit Wladicatum Chelmenſem & pleraque alia.

Vinnica 51. 1. 51. 11. præfectura in aditu Scythiæ.

VISNIC 50. 43. Floruit hæc domus ſupra modum, regnante Sigiſmundo primo ſacratæ memoriæ Rege, poſtea mortuo Ioanne Kmita labaſcere cœpit, ſed ſpes eſt iterum priſtino nitori reſtituendam egregii & loco excelſo nati iuuenis I. N. Barzii nepotis Theciniorum ex ſorore,qui nunc eſt dominus arcis illius.

VCHANIE 51. 46. Domicilium ſpectatæ nobilitatis. Ex hac gente noſtra ætas habuit duos Senatores præſtantiſsimos: Arnolphum Vchanium Palatinum Mazouiæ,& Iacobum V

 chanium

chanium Archiepiſcopum Gneſnenſem regniq; primatem, virum expediti ingenii acerrimumq; prærogatiuarum eccleſiaſticarum defenſorem.

Vyſokie 51. 5. 44. 6. Petri Caſſouii ſenis amœno ingenio præditi oppidum. Hic eſt nunc Iudex terræ Lublinenſis.

X

Xią́ſz 51. 5. 44. 4. Kriuouſtii Regis temporib. fuit iſtic Ducum ſedes, quod & nomen oppidi Xią́ſz indicat. Nam lingua noſtra patria Xią́ze Ducem vocamus. Hic captiuum illum Ducem Halicienſem in Poloniam deportauerat. Vnde tragœdia magna ſecuta fuit bellorum.

Z

ZAMOSTIA 51. 6. 46. 7. Domicilium vetuſtæ gentis Szariorum, qui nunc Zamoſcii dicuntur. Arx fuit vetus in firmiſsimo loco, & refugium ab incurſionibus Tartarorum, patris Caſtellani & auorum memoria. Nunc demum à fundamento muris eductis, propugnaculis inſtitutis, oppidoque nouo adiecto non minus ad elegantiam quàm ad ſuſtinendos quoſuis hoſtes ab integro excitata, opera & ſumptibus Illuſtris & Magnifici domini Ioannis de Zamoſcie. De hac re luculentius teſtatur inſcriptio tabulæ marmoris nigri, frontiſpicio ædificii ibidem affixa, quam ego deſcribendam curaui.

IOANNES DE ZAMOSCIE REGNI POLONIÆ CANCELLArius, exercituumque Dux ſupremus, & Cracouienſis, Mariemburgenſis, Belzenſis, Cniſsinenſis, Mediricenſis, Creſouienſisque Præfectus. Dum bello Sereniſsimi STEPHANI Regis cum Ioanne Magno Duce Moſchorum, pro debita in patriam pietate, nec ſumptibus, nec laboribus, nec vitæ parcit, innati quoque erga patrios lares amoris, hoc monumentum excitari curauit.

ZDROIOVV 50. 6. 45. Thomæ de Zdroihovv Capitanei Premiſlienſis maiorum domicilium natale, qui omnibus bellis Stephani Regis non modò interfuit, ſed etiam magna ex parte præfuit, & Oratorem egit ad Chriſtianiſsimum Regem Galliarum, & ad potentiſsimum Imperatorem Turcorum.

Zaleſie	50.	4.	44.	4.
Zaſlavv	51.	3.	49.	9.
Zukovv	49.	2.	48.	1.

Zelechovv

Zelechovv 55. 45. 5. Locus natalis ſpectatæ ſtirpis Ciolkonum.

Zarnovv 51. 4. 42. 7.

Zinkovv 50. 50. Arx in Podolia ſed neglecta.

ZBOROVV 51. 4. 44. 4. Zborovv arx murata elegans, eſtque domicilium natale Magnificorum dominorum de Zborovv. Produxit hæc domus Senatores magni nominis noſtra ętate. Martinum Zborouium Caſtellanum Cracouienſem animi & corporis celſitudine virum conſpicuum. Petrum Zborouium filium eius Palatinum Cracouieſem & Capitaneum, Ioannem Zborouium Caſtellanum Gneſnenſem, qui Præfectus ſummus copiarum fuit in pugna Derſauienſi, Andream Marſalcum curiæ. In ſumma quotquot noui, & quotquot ex ſororibus eorum prognati ſunt, omnes ad magnas res gerendas nati eſſe videntur ſi bellum moueretur, & claſsicum caneretur contra Chriſtiani nominis hoſtem.

Zolkievv 51. 5. 44. 6. Locus natalis ampliſsimæ ſtirpis Zolkieuiorum, quorum virtus bellica enituit in bellis Prutenicis, & antea Tartaricis, Moſchouiticis. Horum nunc columen Staniſlaus Zolkieuius Palatinus Belzenſis eodem æuo fuit.

Zydaczovv	43.	47.			
Zary	50.	10.	41.	7.	
Zator	50.	10.	40.	5.	
Zabno	50.	12.	43.	10.	oppidum.
Zohad	49.	7.	44.	2.	

Zula flu. 50. 6. 50. 6. non Sula ad orientalem ripam Boryſthenis, ad cuius oſtia in confluentem Rex Boleſlaus Chobri columnas ferreas pro gadibus finium Sarmaticorum poſt continuas victorias victor iniecit: ego quoque hîc deſcriptionis huius finem facio.

SITVS ET AMBITVS LIVONIÆ PROVINCIARVMQVE AD FLVMEN DVNAM SITARVM,

à tyrannide et metu tyrannidis Moschi liberatarum, Stephani Regis Poloniæ virtute, felicitate et perseuerantia, exercitusque eius.

Iuxta itinerarium exercitus Polonici redeuntis ex Moschouia.

A

Latitudo gradus minuta. Longitudo gradus minuta.

Amoza flu. 59. 9. 54. 6. à Derpt ex lacu virtsz oritur & defertur ad Lacum Peibus, qui Plescouiam alluit.
Adsel 59. 6. 58. 12.
Altenturm 69. 8. 50. 6.
Adoba 60. 10. 52. 10.
Aiz 61. 4. 51. 6. ad flumen Ambda.
Ambot 61. 45. Portus Findlandiæ. Ibidem & Amboten, ab eo loco non procul traiectum in Svvetiam cuius maris est 81. milliarium distantia.
Ascherat 57. 3. 49. 5.
Adensko lacus 62. 56. Septemtrionalis admodum, vnde Nothburg vicina ei.
Arensborg 60. 43. in insula Osilia.
Aries 58. 11. 49. 2.
Agatyrsi hos populos, veteres prædiuites & beatos hoc potissimum nomine censebant, quòd solis inter mortales, diuitiis vti absque inuidia & æmulatione aliorum datum sit. Hos eo ferè loco statuebant vbi est Kokienhaus & oppidum Tyrsen, quod appellationem priscam adhuc videtur retinere. Sed & Kokienhaus audio locupletem esse præfecturam.

Ambde 61. 51. Obseruabis quòd Germani Lubecenses occupata Liuonia, nomina locis indiderunt petita á regione vicina. Lubecensibus notum est nomen Ambde non procul Lubeco.

B

Berholm 61. 5. 51. 5. Arx in Haria quam rex Suecorum intercepit, non procul à Reuel.

Bialy kamien

Bialy kamien 60. 8. 49. 10. Germani Vitenstein vocant.
Berle 58. 3. 49. 10. ad scaturiginem fluminis Treidera.
Berle 59. 6. 48. 10. ad Sedvve profluẽtem.
Berson 57. 7. 49. 12. non procul à lacu Ludan.
Bavvsko 56. 6. 47. 6. in sũmitate flu. Duldera
Blokaus 57. 12. 47. 5. Blokaus propugnaculum ad Rigam nouiter excitatum, nam Dinamont ab altera est parte, remotius quàm vt nauium cursum eiaculatione assequi posit.
Bersari in Curlandia.

C

Curlandia 56. 46. Nobilissima prouincia & nostra ætate magis dilatata finibus extentis, & in formam prouinciæ à Regibus nostris redacta. Habet mare proprium, quod Curlandicum dicitur, habet & insulam & portum qui Curisferunk vocatur. Præerat huic Ducatui Augusti regis temporib. Gottardus Kiethler, cuius opera in bellis Liuonicis vtebatur. Commendatur à Polonis à fidelitate, & quòd in ea expeditione erga eos officiosus fuit. Huius filius etiam captiuitatem pertulit dum Pieczary animosius cum nostris oppugnat & pro honore Regis strenuè dimicat. Terminatur autem Curlandia à meridie Samogitia, à septemtrione mari Liuonico, sed si addas Semigalliam, quia vtrunque possidet, tum flumine Duna, à Bavvsko ad Memel ducta linea.
Coralia 62. 51. Prouincia quædam diues admodum. Et significat lingua Moschica regiam terram. Nam Korol illi regem vocant. Eam enim sibi Rex Sueciæ vendicat.
Cremon 59. 5. 48. 3.
Casterhelm 61. 46. ibi est traiectum in Suetiam ex Finlandia: cuius distantia est 81. milliarium.

D

Duna flumen 57. 55. nostri vocant Dzvvinam, veteres Rubonem appellarunt. Præterlabitur Vitepsko, Polocko. Recentiores scribunt eum oriri ex Seueria prouincia Moschorum, ferè ex iisdem paludibus ex quibus assurgit Borysthenes, gradu 56. 57.
Duneburg 57. 4. 51. 11. ad Dunam flumen Curlandiam versus.
Dunamund 58. 48. 2. Arx in ostiis fluminis Dunæ in ripa septemtrionali Osiliam versus, à Riga duob. milliaribus,

H propugnaculum

propugnaculum fortissimum, cui præsidia Polonica imponuntur ob maiorem securitatem negociatorum & ipsius vrbis Rigensis. Lithvvani Diament vocant.

Derbt 59. 7. 49. 10. Torpatum latinè vocamus. Episcopatus fuit amplissimus. Memini & ipse in Concilio Tridentino postremo adfuisse Episcopum Torpatoratensem. Capta hæc fuit vrbs à Moscho 1558. sed à nostris 1582. de manu hostium meliore successu vindicata quàm si illa vice, ante viginti annos post expeditionem Posuolensem, à Cruciferis in manus nostrorum deuenisset. Nunc enim Imperium iure conqueri non potest, fines eorum esse attrectatos, cum ex faucibus ipsis hostium bolus hic ereptus sit.

Drissa, Druia, 57. 8. 52. 2. Errauit toto cœlo author tabulæ in qua depicta est Polonia. Nam situs fluminis Dunæ, istarumque duarum munitionum pugnat cum vera supputatione milliarium & experientia ipsa. Quare error hic corrigendus est eo modo vt iam vides.

Duldera flu. 57. 47. in meditullio ipsius Curlandiæ, supra quod Mittovv vrbs primaria Ducis.

Durben 57. 45.

Doblin 57. 3. 46.

Dageden 60. 7. 46. infra Haspaliam insula socia Osiliæ.

Dan 60. 7. 46. inter Osiliam & Liuoniam parua insula.

E

Estlandia 59. 49. Est prouincia in Liuonia quæ inter sex alias numeratur. In hac Torpatum est situm.

F

Felin 60. 1. 48. 11. Germanicè per W scribitur Welin. Arx est in Estlandia benè munita in qua Wilelmus Furstembergius à suis militibus Moscho fraude proditus fuit, & in Moschouiam auectus. Vbi etiam in vinculis exspirauit.

Falkenhaus 59. 11. 56. 5.

Fegfeur 60. 11. 49. 6.

Fenenburg 57. 6. 43. 6.

Fines Samogitiæ, vide Samogitia.

Fines Curlandiæ, vide Curlandia.

Fines Liuoniæ Polonicæ & Suedorum ditionis est ferè paralelus sexagesimus,

sexagesimus & occupant ferè totum Venedicum sinum ab vtraq; ripa.

G

Gotlandia 60. 45. Molotius Geographus Venetorum exponit esse dictam non à Gotthis, sed ex Germanico, quasi dicas optima terra.

Grobin 56. 9. 46.

Gotlingen 57. 4. 45. 7. ditionis Curlandicæ sicuti & Grobin.

Geruelandia regio hæc mari adiacet, septem milliaribus in latum & longum.

H

Haspalia 61. 47. 7. sedes fuit Episcopi Hapsalensis. Inter hos motus Magnus frater Regis Daniæ eam sibi vsurpauerat titulo Episcopat⁹ sicuti & insulam Osiliæ. Sed qui insulis illis duabus dominatur, potest in arctum adducere omnes Liuoniæ portus. Ferunt autem Danos libenter insidiari talibus locis, ex quib. propter angustos transitus, nauigantibus nocere possint. Qua etiam ratione sibi plurimum placent, quòd veluti ianitores portuum esse volūt. Ferunt autem iam hoc anno illas duas insulas in potestatem nostrorum deuenisse.

Haria prouincia vna ex sex ducatibus Liuoniæ. In ea sita est Reuelia, Badis, Feguerg.

Hochrosen 59. 3. 49. 1.

Helmet 56. 6. 43. 4.

Herschenfort in Finlandia ex opposito arcis Kolek.

Hochland 61. 53. insula è regione Naruæ in Venedico sinu.

Hassenpot 57. 45. in Curlandia.

I

Iuanovv horod 61. 10. 53. 6. Arx munitissima ex lapide secto excitata, & à nomine ipsius ducis Moschorum nuncupata, æmula Naruæ. Est enim ei opposita ne qualibet occasione arrepta rebellare queat. Etenim est moris Monarchis, aliquas munitiones talibus vrbib. ob certos respectus adiicere, nimirum vt ingredientes & egredientes vrbe semper habeant quod vereantur. Eodem cōsilio Moschus Narua potitus hanc arcem erexerat.

Iamna 61. 7. 54. 9. Arx munitissima ad flumen Plossa aut Iuga, septemtrionalior inter omnes Liuoniæ arces. Distat ab Iuanovv horod 12. milliaribus. Ab hac rursus Polna flumen

H 2 26. milliaribus

26. milliaribus extenditur, ad cuius ripam arx Oreſſek ſita eſt, diſlimitatque Suetiam à Moſchouia. Nos hîc ex altera pagina picturæ conſignauimus.

Iuga flu. 61. 54. à Nouogrodia tendit etiam Naruam verſus,& auget Naruenſium diuitias.

Iurgenburg 58. 8. 48. 12.

K

Kokenhaus 57. 4. 49. 6. Vide ſupra Agatyrſi.

Kriſsborg 57. 4. 50. 5.

Karkus 59. 9. 48. 3.

Kies 60. 48. Arx ad quam memorabili clade profligati ſunt Moſchi, duce exercitus N. Sapieia Lithvvano, non procul à Parnaua in Eſtlandia. Alii Kies dicunt vocari Wendin. Huius Sapiæ frater Procancellarius eſt magni Ducatus. Vir ſupra ætatem,prudentia & eloquentia admirandus.

Sapia dux belli.

Sapia procancelarius.

Koralia vide Coralia per C.

Kolck 61. 8. 50. 9. Arx

Kirchholm 57. 8. 48. 6.

Klein Rop 59. 8. 48. 3.

Keremp 59. 6. 50. 10.

Kraſnygrodek 59. 7. 52. 11.

Kavvelicht 59. 10. 49. 7.ſignificat eme candelam. Et reuera candelis ibi opꝰ eſt.Ibi enim dies iam hyeme noćteſcunt & noćtes æſtate dieſcunt,propter vicinitatem Arćtici poli.

Konckul 59. 7. 49. 4.

Koporeia 61. 12. 55. 12.

L

Leuard 57. 4. 48. 5. Arx ad flumen Dunam ocťo milliaribus à Riga.

Laiflandia 57. 47. Liuoniæ veteris quinque erant præcipui Ducatus: Eſtlandia, Curlandia cum Semigallia, Virlandia vbi eſt Narua,Haria,& Laiflandia vbi eſt Riga. Iſtæ nunc finito bello,anno ſuperiore,in tres Palatinatus veluti tetrarchias à Sereniſsimo rege Poloniæ Stephano primo deſcriptæ & in ordinem redaćtæ ſunt,legeſque eis datæ, locus conuentuum deſignatus vbi ius dicitur,deliberationes expediuntur,exemplo Pruſsiæ.

Lode vel Lede 61. 7. 48. 7. non procul à flumine Leal. Pertinebat ad Abſalenſem Epiſcopatum. Hanc Gottardꝰ Kethler Dux Curlandiæ Suetenſibus eripuerat, ſimulque aliquot grandia tormenta ademerat.

Luki veliki 58. 5. 56. Anno 1581. ſumma contentione & obſtinata militum Polonorum pertinacia expugnata. Magna ibi ſtrages & ſanguinis effuſio facta fuit,quæ nulla ratione vitari potuit, fatis ſic iraſcentibus genti Moſchorum,de qua re vide lib. 8. hiſtoriæ noſtræ.

Louat flu. 58. 56. Præterlabitur Luki & miſcetur lacui Ilmen ad Nouogrodiam.

Luden 57. 7. 50. 2. à ſtagno Luden dićtum.

Luden lacus 57. 56.

Lande 57. 3. 49. 8.

Lutzen 57. 8. 51. 12. vbi Marcus Sobieski Signifer aulæ regiæ,miles ſtrenuus,cum ad deditionem Moſchos nomine Regis ſtando in equo ſub mœnibus inuitaret, globo venenato detitus ita enorme vulnus retulit, vt malignum contraxerit Eryſipelata,ſeu ignem ſacrum.

Lancel 59. 4. 47. 11.

Lais 61. 51. 5.

Lode 61. 5. 48.

Liba 56. 45. 3. Libonis Nauarchi Pompei aduentu clara. Ibidem flumen Liba.

M

Mariemburg 58. 10. 51. 11.

Molan 59. 3. 48. 11.

Marienhaus 58. 3. 51. 9.

Mytovv 57. 1. 46. 11. ad flumen Duldera metropolis Curlandiæ.

N

Nouogrod 60. 6. 53. 6. Naugardum Germanis dićtum. De ſitu & eleuatione harum regionum malè ſentiunt Coſmographi tam Veneti quàm Margemburgenſes.Nam eam longè ſeptemtrionaliorem faciunt quàm diſtantia locorum & ſupputatio milliarium expoſcit. Inde fit vt & paralellorum & meridionalium circulorum ambitum eis longè diuerſum tribuant. Ego experientiam ſequutus ſum,prout nobis retulerunt milites,qui exanthlatis laboribus militaribus in Moſchouia regiones illas peragrarunt.Habui etiam præ oculis pićturam & itinerarium ſupremi ducis copiarum Magnifici domini Ioannis de Zamoſtia quam mihi accomodauerat. Et puto me ad veritatem ipſam propius acceſiſſe. Deſcriptiones Nouogrodiæ omitto,cùm vbique apud autores oc-

currant. Alluit eam ſtagnum nobile Ilmen, quod excipit Louatum flumen. Sic & Iuga flumen.

Nitavv 58. 10. 48. 3. arx in Laiflandia.

Narua 61. 11. 52. 10. Arx & ciuitas nominatiſsima ad flumen Naruam. Et eſt emporium celeberrimum, quo Pleſcouienſes & Nouogrodienſes naues deuehunt mercenarias, & ditant vrbem & ipſi ditantur. Eodem, ex toto Venedico ſinu deuehuntur merces. Hui⁹ ex aduerſo arx Iuanovv horod, Narua autem per medium interfluit. Eſt illa nauigatio commoda, tamen duob. milliaribus ab vrbe rupes quædam impeditam reddunt nauigationem. Reſpicit Narua ferè ex aduerſo Findlandiæ vrbem Wibur. Debuitque portus hic Naruenſis confecto bello Moſchouitico cedere in brabium Regi Poloniæ. Sed rex Suecorum nolens ſibi deeſſe, anteuertit. Obiiciebant noſtri id commiſſum eſſe cōtra æquitatem & contra pacta conuenta, vrgebantque exemplum venatorum, apud quos flagitium eſt feram ab alio exagitatam & à canib⁹ defatigatam intercipere. Sed Suecus quibuſdam euaſionibus tranſitiones illas eludebat. Contra quem rex modeſtiſsimus ſummo iure noluit vti. Dedit hoc affinitati, dedit tranquillitati Reipublicæ Chriſtianæ. Res tamen ad Senatum relata in aliud tempus diſcutienda reiicitur.

Neuel 57. 53. arx.

Nevvmul 50. 10. 48.

Naihaus 87. 48. 4. non remotè à Peczory.

Neiſchlos 58. 8. 52. 8.

Nargen 61. 49. Inſula ad Reuel quæ indicat ſuo nomine iter ad Naruam.

Nothburg 62. 56. valdè ſeptemtrionalis ad Ladensko lacum in Curlandia.

Nemelovv 57. 46.

Meiſchlos 61. 5. 52. 11. in ipſis anguſtiis lacus Peibas ex quibus Narua flumen exoritur.

O

OSSILIA 59. 49. inſula pulcherrima in mari Liuonico. Eam cruceſignati Daniæ regi prodiderunt. Qui potiuntur hac inſula, de dominio maris illius præſumunt, & impedire nauigationes Liuoniæ poſſunt.

Oreſsko 63. 59. ad flumen Pulno Koraliam verſus. Tentata hæc Suecorum armis ſtatim poſt bellum finitum inter Moſchum & Regem. Diſtat ab Iamno 26. milliaribus. Polno flumen diſlimitat Sueciam & Moſchouiam.

Olſen 59. 6. 50. 10. ad lacum qui manat Peczury.

Oſtrovv 59. 11. 52. 4. arx ad flumen Velika, vbi exercitus regius præludiū felix & experimentum fecit virium ſuarum, antequam Pleſcouiam obſidione cingeret.

Opoczka 59. 1. 53. 5.

Operpal 60. 8. 50. 11.

P

Pleskouia 60. 8. 51. 8. Deſcriptiones Pleſcouiæ vbique apud autores occurrunt. Quomodo autem oppugnata à noſtris & in anguſtum redacta lib. 8. hiſtoriæ noſtræ reperies. Diſtat à Riga 60. milliaribus & totidem à Polocko, quod & circino probare potes. A Torpato ſeu Derpt 21. à Narua 16.

Polock 57. 9. 52. 11. regia quondam principum Ruſſiæ.

Polno flu. 63. 56. ad hoc Oreſſek eſt ſitum.

Pskovvka fl. 60. 52. vrbem ipſam Pskovv permeat. Caſtra regia ad eundem profluentem metata erant.

Parnaua noua 60. 9. 48. 2. ad littus fluminis Vbra. Cis verò flumen Haſpaliam verſus Stara Parnaua cernitur.

Pemburg 57. 10. 57. 10.

Pebalgen 58. 1. 49. 10.

Peczury 60. 3. 51. 9. Monaſteriū inſigne.

Porchovv 60. 5. 53. 11.

Pirkul 69. 5. 48. 9.

Peibus lacus 61. 52. ex quo Narua demanat ſtatim poſt Pleskouiam.

Proclud 61. 49. in iſthmo Finlādiæ è regione Reuel.

Pades 61. 8. 48. 11.

Pilten 57. 8. 45. 11. ad Windæ fluminis ripam à Danis adhuc poſſidetur, ſed liberatur.

Plen 55. 7. 46. 3.

Parnaua flu. 60. 48.

R

Riga 57. 5. 47. 7. Vrbs ampliſsima opulentiſſimaq;, metropolis Liuoniæ. Huius altitudinem ferè eandem cum Gedano Geographus Venetorum facit, quem errorem correxi, & littus Liuonicum paulò altius aſſurgere feci. Conſtat enim vrbem Vilnenſem cum Gedano eandem latitudinis rationem habere. At Vilna Rigā euntes via ſeptemtrionali quadraginta milliaria emetiuntur

tiuntur,quæ duos gradus efficiunt & paulò plus.Itaq; duobus gradibus Rigam cum suo littore assurgere feci.Hęc vrbs per hos motus bellicos,viginti & aliquot annos varios casus fortunæ experta est, & miris modis iam à Regibus insularibus, iam à Moschis petita est, tandem liberata gratias agere debet Regi Poloniæ, quod eam respirare fecit, & portum ei à Witepsko vsque per octoginta milliaria patefecit. Situs eius, & restagnationes maris in maiore spacio vt melius cerni queant adiecimus.

Reuel 61. 8. 49. 8. Vrbs amplissima, post Rigam secundo loco habita: à Sueuorum Rege prærepta.Sed Venedicus sinus (vt nomen ipsum indicat) non nisi Venedos,id est,Slauonicæ linguæ populos pro veris & legitimis habuit hæredibus.

Rum insula	61.	8.	49.	8:	
Rodenpas	58.	3.	48.	8.	
Rop	58.	11.	48.	10.	
Rozemberg	59.	2.	48.	10.	
Ringen	59.	7.	48.	4.	
Romiten	57.	8.	50.	11.	ad lacum Ludan.
Randen	59.	9.	49.	4.	ad lacum Wirtsser.

Rexheim 62. 51. id est, domus regis,& Moschi vocant stagnum illud Coraliam,quod idem significat.

Rimach 64: 6: 58:

S

Semigallia 56. 6. 49. 6. Regio quæ Lithvvanię à meridie, Curlandiæ verò à septemtrione contigua est, non procul à Vilna: sed Duci Curlandiæ attributa est.

Samogitia 55. 45. Terminatur ab ortu linea ducta à Kauno ad Bansko, ab occasu littore maris ad Memel & Libam, à meridie flumine Nemen,& tandem mare versus decurrit cum profluente Tang, à septemtrione Curlandiæ. Malui more Strabonis circumscribere fines harum regionum quàm typum ipsum frequentibus lineis deformare.

Sauolocie 58. 8. 54. 12. Munitio in firmissimo loco paludibus & lacubus vndique septa, sed à nostris (duce Magnifico Ioanne Zamoscio) Rodiorum militum artibus oppugnata & defatigata ægrè salutem impetrauit.

Serben 58. 4. 49. 9. Serborum nomen notum est, qui aut hîc in vicinia ad Venedicum sinum olim consederant, aut cum Lubecensib. illi Venedi & Sorabi transierant,qui in Saxonia hactenus habitant,& nomen eorum in eo oppido hæsit.

Sacel

Sacel	57.	7.	49.	7.
Segenuult	57.	12.	48.	9.
Suein	57.	12.	49.	5.
Sedue flu.	59.		48.	
Sexuegen	58.	1.	50.	1.

Sangrac 59. 5. 49. 10. Existimo in fauorem Gratiani Pontificis oppido nomen impositum,qui aut fundauit aut auxit ordinem istum.

Siebietz	55.	2.	53.	4.
Salas	59.	6.	47.	12.

Selgar 61. 4. 52. 12. Insula cum oppido in lacu Peibas:innatat veluti Rodis. Iam vides totã Liuoniam stagnis & fluminibus marisque portubus ita refertam esse vt putes Veneciam riuis distinctam.

S. Brigitta 61. 6. 50. 4. Diuæ Brigittæ nomen celebre est.

Srunden	57.	1.	45.	Ad Vinden.
Sabel	57.		45.	Ad Vinden.
Senemborg	60.		46.	ad Osiliam insulam.

Sokol 57. 53. aliquot milliaribus à Polocko Duce belli Meletio expugnata. Ibi Seremet Moschorum Dux nominatissimus captꝰ, plurimi bellatores eius cæsi & trucidati roburq; Magni Ducis concidit. Missi erant isti ad ferenda subsidia Polocensibus.

T

Treiden 58. 11. 48. 7. Ciuitas ad flu. Treidera.

Tricaten	58.	11.	49.	10.
Treidera flu.	58.		49.	

Tyrsen 58. 5. 50. 3. Oppidum in quo veterum populorum Agatyrsorum,qui hîc habitabant nomen hæsit,non remotè à Kokienhaus.

Taurus 59. 10. 48. 10. arx firma.

Tolzborg 61. 8. 51. 4. In Chersoneso quodam Venedici sinus vrbs inter Reuel & Naruam.

Tuccum 57. 5. 46. 11.

Toropec 58. 56. vbi Signifer regius Marcus Sobieski densa nube sagittarum petitus, aliquot in lumbis, plura ex penula pendentia tela ad exercitum reportauit. Situs arcis est vltra Luki veliki.

V

I Vitepsko

Vitepsko 57. 4. 55. 1. Si benè obſeruauit D. Guagninus diſtantiam eius ab Orſſa, nempe 18. milliarium, tunc appoſitè ſic collocabitur. Eſt firmiſsimum municipium duas habens arces, nec ei par habetur in illa regione. Quondam Ducum Ruſsiæ fuit ſedes.

Vik 60. 46. In inſula Oſsilia vrbs & territorium Vikenlandia dicebatur. Hæc vna cum Haſpalia Epiſcopi ditionis fuit.

Vendin 58. 11. 49. 2. noſtri Kies vocant.

Vanzel 59. 2. 48. 6.

Wolmirz 58. 12. 49. 11.

Walk 59 6. 49. 3.

Velika flu. 59. 56. Forſan ideo ſic vocata, quòd ſit flumen magnum. Nam noſtra lingua velika ſignificat magnam. Aut quia non procul oritur à Veliki Luki.

Voroniecz 58. 55.

Welin ſeu Felin 60. 49. 9.

Wirtſcher 60. 49. lacus nobilis paulò ſupra Derbt vicinum arci Taurus.

Wiskiel 60. 9. 49. 3. Sita eſt inter duo flumina, Amoza & Embde.

Vircenbeg 60. 10. 51. 5.

Weyſenſtein 60. 9. 49. 9. noſtri vocant Bialy kamien.

Veiſen 60. 3. 50. 9.

Wranga 61. 50. inſula è regione arcis Kolek.

Wibor 62. 50. è regione Koropeiæ.

Velikie luki 58. 5. 55. vide Luki.

Vindovv flu. 57. 45. vide dictionem Vendin.

Venedicus ſinus 61. Eſt mare mediterraneum inter Liuoniam & Finlandiam, ſed Geographorum pars magna errat quod eum in ſeptemtrionem nimis obliquè dirigunt, cum ſtatim ab Haſpalia inflexio ei⁹ ſit incipienda, & iuxta paralellum ſexageſimum ſecundum orientem verſus debeat extendi. Quod niſi faciamus, milliarium veram diſtantiam amittemus & experientiæ repugnabimus. Ego itinerarium exercitus ſequutus ſum. Vocabatur autem Ptolomæi temporibus ſinus Venedicus totum mare Pruſsiacum. Totum autem mare inter Pruſsiam, Liuoniam, & Daniam, Oceanus, Sarmaticus, à Ptolomæo vocatur, vt liquet ex tabula 4 Germaniæ. Nunc tantùm Venedici maris in illo ſinu paruo nomen hæſit. Probatur autem teſtimonio linguæ totius Germaniæ Venedos vocari, non modò illos Vinidas qui in Saxonia habitant, ſed etiam illos qui in Slauonia, adeoq; omnes qui lingua Slauonica vtuntur.

ca vtuntur.

ca vtuntur. Quod ſi ita eſt, conſtat ergo totum illud Venedicum mare antiquitus poſſeſſum fuiſſe à Venedis, hoc eſt à Ruſsis qui à Venedis ſeu Henetis originem ſuam & appellationem deriuant. Et ideo Moſchorum Ducem mortuum eo reſpectu bellum mouiſſe puto iſtis regionibus, quòd plurimum mouebatur veterum Geographorum tam euidenti teſtimonio. Penes hunc Venedicum ſinum Finonicus ſinus maris proximè ſtatuitur gradu ferè 70. Ibi eſt crux collocata lapidea, vltra quam ſub capitali pœna à rege Svvecorum progredi peregrinantibus prohibitum eſt, niſi prius ſumant facultatem ab ipſo Rege. Nos quoque hîc ad iſtam crucem finem huic chorographiæ faciemus. *Vide Olaum Gotthum.*

I 2 DEBNO

Errata ſic corrigito.

B. 1. *Et ritè applicato : in margine addes. Siue illi loci non fuerint expreßè depicti.*
B. 2. *pro Oartorium lege Oratorium.*
B. 4. *iuxta verò regios luſtratores XXXI. dele tantùm.*
C. 2. *pro Dzuan ducis Oſtrouienſis lege Dubno 50. 5. 48. habitaculum Ducis Oſtrouienſis.*
C. 3. *pro ſicut & ſitum lege : ſitum ſicut & nominis etymon.*
C. 4. *pro Otthomari lege Otthocari.*
D. 3. *pro Martomaui Marcomani.*
E. 2. *pro vbi id accigit lege vbi id accidit qui Chriſtiani ſunt &c.*
E. 2. *verſa. pag: pro donatiua donatiuum.*
F. 1. *pro Ruſtauica Raſtauica.*
F. 2. *pro Sprea volunt & rectius, lege, & non benè.*
G. 4. *pro bellis Prutenicis lege, in bellis Prutenicis Moſchouiticis & antea Tartaricis.*

Staats-
Bibliothek
29. 7. 27
Reparatur